

Det Østrigske EU Formandskab

**Det 5. Europæiske Møde med
Mennesker, der Lever i Fattigdom**

Hvordan klarer vi hverdagen?

Bruxelles, 12. og 13. maj 2006

Indhold

De centrale budskaber: Det østrigske formandskabs rapport til Rådsmødet for Beskæftigelse, Socialpolitik, Sundhed og Forbrugerpolitik den. 1.-2. juni 2006

Det østrigske formandskabs forord

Mødelederens notat

1. Indledning
2. Åbnings plenum
3. Budskaber fra arbejdsgrupperne
  - 3.1 Det vigtige i at deltage
  - 3.2 Fattigdom og den sociale udstødses virkelighed
  - 3.3 Hvad behøves der for et godt liv?
  - 3.4 Styrke den Sociale Indslusningsproces
    - i. Bedre NHP/indslusning
    - ii. Gennemførelse i EU politikken
  - 3.5 Titlen på fremtidige møder
4. Debat med panelet
5. Afsluttende plenum

Appendiks 1: Deltagerliste

De centrale budskaber: Det østrigske formandsskabs rapport til EPSCO Rådsmødet

Luxembourg, 1.-2. juni 2006

Baggrund:

Det 5. Møde fandt sted i Bruxelles den 12.-13. maj 2006. Emnet var "*Hvordan klarer vi hverdagen?*" Der var over 200 deltagere. Heriblandt delegationer af fattige mennesker fra 23 lande (21 medlemslande plus Bulgarien og Norge) sammen med mange udvalgsmedlemmer fra Udvalget for social beskyttelse (SPC) og Programmet vedørende bekæmpelse af social udstødelse (SEP), repræsentanter fra den Europæiske Kommission, EAPN og andre europæiske NGO'er, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget.

Det følgende er nogle af de centrale emner, der under mødet blev lagt vægt på af mennesker, der lever i fattigdom:

Medbestemmelse

Medbestemmelse er meget vigtig: Det er vigtigt, at fattige mennesker er inddraget i beslutninger, der angår deres hverdag. Strategierne må lytte og indgå i en meningsfuld dialog, både på det europæiske, nationale og lokale niveau. En sådan medbestemmelse skal være regelmæssig, have en formel status og struktur og bemidles. Der må aftales indikatorer til at overvåge medbestemmelsen.

Virkeligheden bag en dagligdag i fattigdom

At klare hverdagen er en konstant kamp: At overkomme fattigdom er vanskeligt. Det er en daglig kamp om at overleve. Når man er fattig er man isoleret og mangler elementære oplysninger. Basale fornødenheder så som adgang til arbejde, et ordentligt sted at bo og sundheds- og uddannelses tjenester er ofte ikke til stede. Selv når de er til rådighed, bliver man ofte behandlet på en nedværdigende måde uden respekt, og uden at blive lyttet til. Racisme og diskrimination forstærker udstødelsen og isolationen. Man føler sig magtesløs, stemplet og skyldig. Man mangler valgmuligheder.

Utilstrækkeligt og usikkert arbejde bliver værre: For mange er adgang til et ordentligt arbejde meget begrænset. Ofte er arbejdet dårligt betalt og usikkert og ikke tilstrækkeligt til at komme ud af fattigdommen. Adgangen er værre på grund af diskrimination og racisme, især for Roma folket, asylsøgere og papirløse indvandrere, men også for andre som enlige mødre og handicappede.

Angsten for børnene: Mange forældre frygter, at de ting de ikke havde adgang til i deres egen ungdom vil deres børn heller ikke få adgang til. Det handler ikke blot om at børnene ikke har de basale fornødenheder eller

utilstrækkelig adgang til afgørende offentlige tjenester, men at de mangler mulighederne for at deltage i normale sociale-, kulturelle- og fritidsaktiviteter.

Basale behov for et godt liv

Menneskerettigheder og værdighed for alle: De mest fundamentale behov for et godt liv er respekt for menneskerettigheder og værdighed for alle uden hensyn til deres etniske baggrund, religion eller retslige status. Ethvert individ og dets historie gælder.

En tilstrækkelig minimum indkomst: I en så velhavende del af verden som EU, skulle hver eneste borger være garanteret en tilstrækkelig minimum indkomst til at kunne betale regningerne og leve et liv i værdighed. Der skulle være nok, ikke blot til de basale fornødenheder, men også til at deltage i det sociale og kulturelle liv og til personlig udvikling.

Håndhævet anti-diskriminations lovgivning: En stærk anti-diskrimination og ligestillings lovgivning, der bliver strengt håndhævet og garanterer retten til arbejde og lige adgang til alle offentlige tjenester for alle.

Adgang til et ordentligt arbejde:

Adgang til et kvalitetsarbejde er en af de bedste måder at slippe ud af fattigdommen og gøre mennesker i stand til at blive aktive borgere. Dette gælder for mange, men ikke for alle. En sådan adgang skal støttes ved at knyttes sammen med hensigtsmæssige efteruddannelses muligheder, et forstående socialvæsen og fleksible indkomst støttesystemer.

Et tag over hovedet: Det er væsentligt med en ordentlig bolig, der er til at betale. Det betyder, at der må investeres mere i socialt boligbyggeri, huslejekontrol, og kontrol med udsmidning, retsforfølgelse af dårlige udlejere, og sikring af en korrekt boligstøtte.

Adgang til afgørende offentlige tjenester: uundværlige tjenester bør være: til rådighed lokalt, opdaterede, effektive og almene (ikke målrettet mod specifikke grupper).

- lige muligheder til **uddannelse** er et springbræt for livet. Adgang til livslang indlæring, deriblandt gratis højere uddannelse og oplæring i nye informations- og kommunikations teknologier er uundværlige for alle;
- adgang til uundværlige **sundhedstjenester**, heriblandt tandlæge, må garanteres for alle;
- rimelige **udgifter til transport, sociale tjenester og børnepasning** er vigtige for et anstændigt liv;
- muligheder for at deltage i **kulturelle og kreative aktiviteter** og i **sports og fritids aktiviteter** til rimelige priser, er et vigtigt element i et godt liv.

Adgang til information: adgang til relevant og forståelig information om rettigheder, offentlige tjenester og muligheder er væsentligt for at overleve og føre et uafhængigt liv.

2006-2008 NHP/indslusning

- **Deltagelse** af mennesker, der lever i fattigdom og de NGOer, der repræsenterer dem, må udvides og uddybes i udarbejdelsen, men også implementeringen og overvågningen af de nye NHP. Træning i deltagelsesteknikker bør organiseres for tjenestemænd, der er ansvarlige for NHP.
- De næste NHP må være mere **konkrete, fokuserede og specifikke**, og derfor mere forståelige og effektive, end de tidligere NHP.
- I forberedelsen af NHP må **hele det politiske system være indblandet** og **kæde** de forskellige politiske områder sammen.
- NHP bør inddrage **alle de behov**, der er nødvendige for et godt liv, og ikke kun fokusere på igangsættende foranstaltninger.
- Indflydelsen af **privatiseringen af offentlige foretagende** (for eksempel vand, gas, elektricitet) må der tages hensyn til i NHP.
- En fortsat **overvågning og evaluering** af hvad der faktisk er sket på grund af NHP må styrkes.

Formandsskabets forslag:

Formandsskabet støtter synspunktet om at medbestemmelse er væsentlig. Medlemslandene burde, i overensstemmelse med de fælles mål for social beskyttelse og social indslusning, øge deres anstrengelser for at inkludere mennesker, der lever i fattigdom.

Udveksling af information mellem medlemslandene angående deres erfaringer om deltagelse af mennesker, der lever i fattigdom, bør intensiveres. I denne sammenhæng foreslår formandsskabet, at fokusere debatten om bæredygtig udvikling på Rådsmødet den 1. juni 2006, så social indslusning, og især spørgsmålet om, hvordan fattige menneskers medbestemmelse kan forbedres på alle niveauer.

Fattigdom er en daglig kamp for overlevelse. I den Europæiske Union er der alt for mange mennesker, der må kæmpe denne kamp hver dag. Det må man aldrig glemme, når der udarbejdes politik.

Spørgsmålet om adgang til et ordentligt arbejde er væsentligt, og må overvejes på alle relevante politiske områder, så udfaldet bliver vejen væk fra fattigdom og udstødelse.

Formandsskabet opfordrer alle deltagere og gæster til dette 5. møde, at formidle resultaterne og erfaringerne fra dette 5. møde så bredt som muligt.

De Europæiske møder med folk, der lever i fattigdom har vist sig at være meget nyttige og bør fortsættes.

DET ØSTRIGSKE FORMANDSSKABS FORORD

Fattigdom betyder en daglig kamp for overlevelse. I den Europæiske Union er der stadig alt for mange mennesker, der må vinde denne kamp dag efter dag. Ved det Europæiske Forårstopmøde den 23./24. marts 2006, var det derfor væsentligt for det østrigske formandsskab for ministerrådet, igen at få en bekræftelse fra statsoverhovederne om at gennemføre en afgørende indsats for at formindske fattigdom og social udstødelse inden år 2010.

I denne proces er det uundværligt at inddrage de folk, der er direkte berørte af fattigdom. Med grundlag i deres egne erfaringer er det klart at mennesker, der lever i fattigdom er de bedste til at afgøre hvilke foranstaltninger, der bør prioriteres. Jeg er derfor meget glad for at det lykkedes for os, under det østrigske formandsskab, at fortsætte traditionen med de europæiske møder med folk, der lever i fattigdom, og dermed konsultations processen.

Dette møde ville ikke have været muligt uden de værdifulde bidrag fra alle de medvirkende, som jeg gerne vil give en stor tak. En særlig tak går til dette mødes repræsentanter for deres idealistiske arbejde og deres mod til at deltage i diskussionerne, især da deres personlige erfaringer vil blive brugt i de Nationale Handlings Strategi Rapporter 2006-2008. I fremtiden må de Nationale Handlings Strategi Rapporter skrives i et præcist sprog, der er mere konkret og målrettet så de bliver mere forståelige og effektive.

De vigtigste resultater fra deltagernes diskussioner om spørgsmålet, "*Hvordan klarer vi hverdagen*", blev overdraget af det østrigske formandsskab til Ministerrådet den 1. juni 2006. De afspejler fattigdommens virkelighed og giver udtryk for de basale behov og forudsætninger for et "godt liv".

Jeg håber, at denne rapport giver muligheder for at en stor offentlighed, vil tage del i udvekslingen af deltagernes erfaringer fra det 5. Europæiske Møde med Mennesker, der Lever i Fattigdom. foruden de interessegrupper, der er aktive i kampen mod fattigdom og de politiske beslutningstagere på nationalt og europæiske niveau,

Jeg er overbevist om, at det er en vigtig og en succesfyldt måde at føre konsultationsprocessen på, og byder derfor fortsættelsen af de Europæiske Møder med Mennesker, der Lever i Fattigdom velkommen i første halvdel af 2007, som bekendtgjort af det kommende tyske formandsskab.

Ursula Haubner
Forbundsminister for Sociale Anliggende, Generations- og Forbruger
Beskyttelse.

MØDELEDERENS NOTAT

Da jeg blev inviteret til at lede det 5. Europæiske Møde med Mennesker, der Lever i Fattigdom, i maj 2006 i Bruxelles, var jeg mere end glad for at acceptere det. Min deltagelse i konferencen har beriget mig enormt (og ja, jeg bruger udtrykket "berige" helt bevidst). Derfor vil jeg gerne dele mine indtryk og minder af mødet med jer, i stedet for blot at give en oversigt af resultaterne (som jo allerede er inkluderet i rapporten).

Kernen i denne to-dages konference, der blev afholdt i Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalgets kliniske bygning, var spørgsmålet om hvordan man klarer fattigdommen i hverdagen. Det var slående med de forskellige erfaringer fra deltagere fra så mange lande. Den enorme variation på problemer, der blev fremlagt slog mig. For eksempel har vi lært om Roma folkets kampe; det uløste problem om unge indvandrere uden ledsagere; om mennesker, der bor i boliger med asbest, problemerne omkring arbejdsløshed og usikker beskæftigelse og om meget, meget mere.

Til trods for deltagernes forskellige problemer og erfaringer, var det forbløffende hvor meget udveksling, der alligevel var mulig. Jeg mindes plakatudstillingen, der ikke alene afspejlede folks kamp mod fattigdom i hvert enkelt land, men også viste de mange ligheder i Europa. Jeg mindes de mange samtaler og diskussioner ved frokoster og middage, som også gav muligheder for udveksling af erfaringer. Det er klart, at det i disse samtaler, uden oversættelse, var umuligt at forstå præcist alt, hvad der blev sagt, og alligevel var der en bred gensidig forståelse.

Jeg mindes de mange spørgsmål der blev opsamlet i arbejdsgrupperne, som skulle stilles til de politikere og embedsmænd, der deltog i panelet. Folk, der ikke selv lever i fattigdom, men er engageret i at bekæmpe fattigdom. Jeg mindes også at tiden var knap. Som mødeleder var det ikke muligt for mig at give hver enkelt, der ønskede at komme med et bidrag, muligheden for at gøre det. Jeg mindes mange deltageres skuffelse, inklusive min egen, over at mødet var færdigt så hurtigt: ikke alle spørgsmål var stillet og ikke alle svar var givet.

Heldigvis vil denne, i mellemtiden veletablerede konference, fortsætte næste år, i det tyske EU formandsskabs regi. Der er så meget mere fattige mennesker har at sige og kræve; der er så meget mere politikere og embedsmænd i de nationale regeringer og i den Europæiske Unions institutioner har brug for at lytte til. Jeg ønsker det østrigske ministerium, der organiserede denne begivenhed og det Europæiske Anti-fattigdoms Netværk, der sikrer fortsættelsen af denne proces, mange flere møder, der er lige så berigende som dette. Jeg er berørt over at have været en del af det!

Karin Heitzmann

Adjunkt ved Institutet for Social Politik,
Wiens Universitet for Økonomi og Forretnings Administration

INDLEDNING

Det 5. Europæiske Møde med Mennesker, der Lever i Fattigdom, fandt sted i Bruxelles den 12.-13. maj 2006, under ledelse af det Østrigske Formandskab for den Europæiske Union og støttet af den Europæiske Kommission, det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget. Mødet var organiseret med støtte fra det Europæiske Anti-fattigdoms Netværk (EAPN), der hjalp arrangørerne med indholdet, metodologier og de praktiske arrangementer for det 5. Møde. Emnet var: *Hvordan klarer vi hverdagen?*

Over 200 personer deltog. Dette inkluderede delegationer af fattige mennesker fra 23 lande (21 medlemslande plus Bulgarien og Norge), mange udvalgsmedlemmer fra Udvalget for social beskyttelse (SPC) og Programmet vedrørende bekæmpelse af social udstødelse (SEP), repræsentanter fra den Europæiske Kommission, det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg, Regionsudvalget, EAPN og andre Europæiske NGO'er.

Tilrettelæggelsen af mødet blev hjulpet af et udvalg, bestående af repræsentanter fra det Østrigske Føderale Ministerium for Sociale Anliggender, Generations og Forbruger Beskyttelse, den Europæiske Kommission, det Tyske Føderale Ministerium for Arbejde og Sociale Anliggender, det Belgiske Ministerium for Social Integration, EAPN, ATD 4. Verden, FEANTSA, det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget.

Medens selve mødet kun varede i to dage var det, i virkeligheden, kulminationen på et betydeligt stykke arbejde fra de forudliggende måneder. De fleste af de nationale delegationer af fattige mennesker havde påtaget sig en detaljeret forberedelses proces og udarbejdet en rapport før ankomsten til det 5. møde. Dette medførte, at de delegerede kom velforberedte til mødet og med vigtige informationer, der kunne deles med de andre i diskussionerne i de forskellige arbejdsgrupper. Der er ingen tvivl om, at forberedelsernes omfang i høj grad bidrog til mødets succes. I mange lande var niveauet af forberedelserne højere end tidligere. Her er det også værd at lægge mærke til at der i en række lande var givet finansiel støtte til forberedelserne fra nationale eller regionale myndigheder, idet man havde fulgt anbefalingerne fra det tidligere møde under det luxembourgiske formandskab. Derfor blev det muligt at ansætte en koordinator, der hjalp de nationale planlægningsudvalg med planlægningen af mødet, og hjalp til med at sikre en god forberedelse af de delegerede, der skulle med til mødet. Denne rapport har både inddraget rapporterne, der var forberedt på forhånd, så vel som diskussionerne ved det 5. møde.

Foruden rapporterne, der var forberedt af delegationerne, var der også et andet vigtigt element i forløbet op til begivenheden, nemlig de plakater de delegerede havde lavet, som illustrerede forskellige sider af hvordan man klarer hverdagen. Plakaterne blev præsenteret ved forskellige punkter under konferencen og var meget oplivende og forklarende for forløbet. (Plakaterne kan ses på www.eapn.org eller på www.bmsg.gv.at)

Mødet var struktureret på en måde der sikrede et højt deltagelses niveau af alle de delegerede. Efter den indledende velkomstsamling med taler af repræsentanter for det Østrigske Formandsskab, den Europæiske Kommission, det Økonomiske og Sociale Udvalg, Regionsudvalget og en deltager fra det 4. Europæiske Møde i 2005, og den første præsentation af nogle af de plakater, der var forberedt af de delegerede, blev vægten lagt på tiden i de fire arbejdsgrupper. De delegerede deltog i den samme arbejdsgruppe hele tiden. Efter endnu en runde med at præsentere plakater, var der en plenumsamling, hvor et sammendrag af hovedpunkterne fra de forskellige arbejdsgrupper blev fremlagt. Efter dette svarede et panel på spørgsmål fra arbejdsgrupperne. Panelet bestod af repræsentanter fra den Europæiske Kommission, Udvalget for social beskyttelse, det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og EAPN. I det afsluttende plenum udtalte det østrigske formandsskab, det fremtidige tyske formandsskab og EAPN sig.

2. ÅBNINGS PLENUM

Det Østrigske Formandsskab

I sin åbningstale bød **Ursula Haubner**, Østrigs Føderale Minister for Sociale Anliggender, Generations- og Forbrugerbeskyttelse og nuværende Formand for Ministerrådet, deltagerne hjerteligt velkommen, og takkede alle de ansvarlige for organiseringen af mødet, især den Europæiske Kommission, det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg, Regionsudvalget og EAPN. Hun fremhævede det fortræffelige forberedelsesarbejde, som de delegerede havde lavet til konferencen, især, ifølge hendes egne oplysninger, i Østrig. Som eksempel nævnte hun et møde i Østrig kaldt "At være Synlig", hvor mange fattige mennesker var til stede. Det var et virkelig godt forberedelses møde, der hjalp med at lytte til de mange forskellige erfaringer. Hun understregede, at det var op til de fattige, som var med til denne konference, at få de tilstedeværende strategier til at forstå, hvad det betyder at leve i fattigdom hver dag. Udfordringen for dem der planlægger politik, er at lytte og at respektere menneskers værdighed. Dette er den fortsatte udfordring for politikerne, hvis de vil levere i forhold til menneskerettigheder og være sikker på at alle har et ordentligt liv, og at folk får magt til at tage kontrol over deres eget liv. Fattigdom er en mangesidet realitet. For bedre at forstå det må strategierne vide, hvad den aktuelle daglige fattigdom drejer sig om.

Ministeren indrømmede, at der selvfølgelig er store forskelle imellem og i medlemslandene. Sammenhænge og omgivelser kan være vidt forskellige. For eksempel kan andelen af BNP, der går til social hjælp, variere enormt i de forskellige medlemslande – den kan svinge fra 13.4% i nogle lande til mere end 30% i andre lande. Der er kæmpe afvigelser i social status og disse modsætninger har en indflydelse på fattige menneskers dagligliv. Der findes lande-specifikke faktorer for fattigdom, så vel som forskelle mellem specifikke grupper, for eksempel arbejdsløse, arbejdende fattige, indvandrere, handicappede og ene-forældre. Hun udtrykte håbet om, at konferencens tema, *Hvordan klarer vi dagligdagen?*, ville medføre resultater på både EU og nationalt niveau.

Hun understregede, at det Europæiske Ministerråd havde skrevet under på de nye fælles mål og arbejdsmetoder for social beskyttelse og indslusning og havde bekræftet, at der skulle tages skridt til en afgørende indsats for en formindskelse af fattigdom og social udstødelse ved år 2010. Det er meget vigtigt at vækst og beskæftigelse bliver diskuteret på EU niveau, men det er lige så vigtigt at vide, at vækst er umulig uden sociale fremskridt. Det er grunden til at det er så vigtigt at den sociale dimension bliver taget ombord. Hun fortsatte med at betone, at de nye Nationale Handlingsplaner om social indslusning ville være parate omkring midten af september, og at det nu var på tide at omsætte ord til handling. Hun fortalte at der ugen før havde fundet et forberedende møde sted for at diskutere udkastet til den østrigske plan. I den havde man lagt vægt på hvor vigtigt det er at inddrage alle involverede fra de forskellige baggrunde - fra kommuner og regioner, fra NGOerne og civil samfunds aktører til de fattige selv.

Fru. Haubner konkluderede med at pointere, at vi må gøre alt hvad der er muligt for at undgå udstødelse, slippe af med fattigdom, sikre at folk er med i det etablerede samfund og på arbejdsmarkedet, og at vi derfor må opbygge et europæisk samfund, der omfatter alle.

Den Europæiske Kommission

Idet hun bød de delegerede velkommen på den Europæiske Kommissions vegne, påmindede **Lenia Samuel**, Vice-generaldirektør i Generaldirektoratet for Beskæftigelse, Sociale Anliggender og Lige Muligheder, deltagerne om budskaberne fra de fire tidligere møder med mennesker, der lever i fattigdom, og de fremskridt der var sket siden det første møde under det belgiske formandsskab i 2001. Det første budskab hun fremhævede, var at fattige mennesker har ret til at få deres stemmer hørt. Mødet i 2001 var et betydeligt skridt fremad til at få fattige menneskers stemmer hørt på europæisk niveau. 5 år senere er retten til at blive hørt accepteret. "Det er nu meget klart, at taktikplanlæggerne ikke kan udvikle en effektiv politik, hvis de ikke forstår, hvad det betyder at være fattig, og det er kun de fattige, der kan fortælle dem det". For det andet sagde hun, at i løbet af de sidste fem år havde disse møder fungeret som en katalysator for alle de involverede, til at tænke over hvordan man bedst formelt ville kunne garantere forpligtelserne til at inddrage fattige og socialt udstødte mennesker i de politiske processer. Sidste år havde åbnet dialogen mellem, på den ene side de, der repræsenterer de 68 millioner mennesker, der står ansigt til ansigt med fattigdom og social udstødelse i EU, og på den anden side, de centrale personer der på officielt og beslutningstagnings niveau aktivt deltog i diskussionerne, og som hjælper med til at definere den nationale politik. For det tredje har møderne bekræftet det synspunkt, at årsagerne til fattigdom er komplekse og varierede. "Fattigdom og social udstødelse er ikke blot et simpelt spørgsmål om indkomst, selv om det er vigtigt. Det er også spørgsmålene om uddannelse og efteruddannelse, om boligforhold, om sundhedsvæsen, om adgang til sociale og finansielle tjenester, om integration i bredere forstand. Stemmerne og bekymringerne fra alle grupper, der lever i fattigdom, må høres i forhold til alle disse aspekter og svarene fra de politiske strateger må svare til fattigdommens mange-facetterede natur". Hun tilføjede, at udfordringen med en afgørende indflydelse på udryddelsen af fattigdom og social udstødelse ved år 2010, indebar mere end bare at forbedre statshjælp til fattige folk. "Det er nødvendigt at takle årsagerne for social udstødelse i Europa og gennemføre en beslutsom indsats for at fjerne dem".

Hun sagde, at medlemslandenes store anstrengelser for at inddrage NGO'er, sociale partnere og regionale og lokale myndigheder bør anerkendes. Men indtil nu, til trods for at fattige mennesker er de centrale "interessenter", var niveauet af deres medvirken til formgivningen af de nationale svar på fattigdom og udstødelse stadig lav.

Hun fortsatte med at fremhæve, som Minister Haubner før hende, at det 5. møde fandt sted på et yderst vigtigt tidspunkt, idet det lå efter de stærke udtalelser på forårets Europæiske Ministerrådsmøde, der bekræftede at social indslusning er et af Unionens centrale mål og er et nøgleområde i

Partnerskabet for vækst og jobs. Ministerrådet godkendte også de nye forenklede mål og arbejdsaftaler for den strømlinede Åbne Koordineringsmetode om social beskyttelse og social indslusning. Hun understregede, at den Europæiske Kommission meget omhyggeligt vil kigge på hvordan medlemslandene har inddraget alle, der har interesse i forberedelserne af den næste NHP/indslusning, som skal være færdig til september.

Fru Samuel lagde også vægt på, hvor vigtig den fortsatte udveksling af indlæring og god praksis er. Hun sagde, at når det nye Fællesskabs aktions program, PROGRESS (Fremskridt), bliver sat i gang i 2007, vil det være meget vigtigt at drage fordel af de erfaringer og den viden, der er samlet i de mange forskellige elementer i Fællesskabets aktions program om social udstødelse de sidste fire år. Dette indbefatter indlæring i, hvordan man inddrager folk med direkte erfaringer i fattigdom og social udstødelse.

Derefter henledte hun opmærksomheden på to af Kommissionens seneste initiativer, som hun håbede ville have en indflydelse på europæiske borgeres hverdag. Den første handler om en kommunikation som Kommissionen har udgivet, om hvad den Europæiske Union bør gøre for at hjælpe udstødte mennesker tilbage i arbejde, og for at støtte mennesker for hvem et arbejde ikke er en mulig løsning. Kommunikationen ser især på minimum indkomst planer. Ved at påbegynde denne konsultation søger Kommissionen især efter ideer og forslag til, hvordan velfærd og beskæftigelsespolitik kan hjælpe dem, der er i stand til at arbejde med at finde et ordentligt arbejde, samtidig med at der sørges for en anstændig levestandard for dem, der forbliver udenfor arbejdsmarkedet. Det andet initiativ hun nævnte, var Kommissionens kommunikation om Sociale Tjenesteydelser af Almen Interesse i den Europæiske Union. Hun understregede, at det er vigtigt at de ansvarlige for de sociale tjenester og de nationale administrationer har det nødvendige kendskab til hvordan det legale europæiske rammearbejde skal anvendes, så de kan udføre deres arbejde effektivt.

Endelig, mindede hun om at år 2007, er det Europæiske År for Lige Muligheder for Alle. Hun lagde vægt på, at diskrimination ofte kan føre til eller sammenføre fattigdom og social udstødelse. Derfor vil Kommissionen i løbet af året prøve på at styrke forbindelserne mellem diskriminationspolitik og social indslusningspolitik for at sikre, at de mest underprivilegerede grupper drager fordele af indsatsen.

Vi må respektere menneskers værdighed. Dette bør altid ligge politikerne på sinde, hvis de vil levere ordentlig politik. Det drejer sig ikke om at være barmhjertige og vise lidt solidaritet med dig (derimod) er det vigtigt, at sørge for menneskerettigheds vilkår og sikre at alle har et anstændigt liv, at folk er bemyndigede, så de virkelig har magt i deres dagligliv.” Ursula Haubner, Østrigs Føderale Minister for Social Sikkerhed, Generations og Forbruger Beskyttelse og Formand for Ministerrådet.

Selv de mest oplyste strateger med de bedste intentioner kan ikke gøre krav

på at være i stand til at udvikle politikker, programmer og praksis for at bekæmpe fattigdom og social udstødelse, hvis de ikke forstår, hvad det betyder at være fattig. De eneste mennesker, der kan fortælle dem det, er de, der lever i sådanne situationer. Lenia Samuel, Den Europæiske Kommission

. . . Vi insisterer altid på at politik for vækst og beskæftigelse skal tjene til den sociale samhørighed. Derfor skal social politik ikke så meget anses som en passiv udgift, men som en længere varende produktiv investering i den Europæiske Unions sociale og menneskelige kapital. Luca Jahier, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg.

Alle, der står ansigt til ansigt med fattigdom i dagligdagen, bliver meget ofte konfronteret med ydmygende situationer og mangel på respekt. Med respektløshed, som om vi er mindre værdifulde end andre. Men vi må gå et skridt videre. Vi skal ikke begrænse os til denne stilling, men må finde vores egen vej i samfundet. Paul Rosiers, repræsentant fra det 4. Møde med Mennesker, der Lever i Fattigdom

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Luca Jahier, Næstformand i det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg, bød de delegerede velkomne på vegne af formanden for udvalget. Han fortalte de delegerede, at deres synspunkter var vigtige for hele samfundet. Han lagde vægt på, at konferencens tema, hvordan klarer vi hverdagen, ikke alene angår fattige mennesker, men er en af de væsentligste bekymringer, der giver anledning til frygt og usikkerhed for fremtiden for et væsentligt antal europæiske familier. Det har en nylig Eurobarometer undersøgelse om Europas fremtid vist. Undersøgelsen afslører meget klart en række bekymringer, der deles af borgerne i de 25 medlemslande: kampen mod arbejdsløshed, kampen mod følgerne af globalisering og beskyttelse af de sociale rettigheder. Disse bekymringer skaber en voksende følelse af frygt og fører til nogle klare spørgsmål om hvordan Europa kan blive større og bedre. 32% mener, at den bedste måde at opbygge et virkeligt europæisk borgerskab på, er ved at harmonisere de sociale beskyttelses systemer. Han mente, at de forskellige europæiske institutioner mere og mere er ved at forstå lektien fra disse rapporter, nemlig at det først og fremmest er omkring dette spørgsmål, at det er muligt at genopstarte det europæiske projekt efter det farlige stop i processen med at ratificere forfatningen.

Han fortsatte med at understrege betydningen af resultatet fra forårets Europæiske Rådsmøde, 2006. Efter en lang periode uden balance i europæisk politik, havde konklusionerne fra det Europæiske Råd gentaget hvor vigtig social politik og især kampen mod fattigdom og social udstødelse er. Han henviste især til paragraf 69 i Rådets beslutninger og målsætningen om en afgørende indflydelse på at formindske fattigdom og social udstødelse ved år 2010.

Han lagde vægt på, at de fleste af de centrale politiske områder, der vedrører fattigdom og social udstødelse stadig er medlemslandenes ansvar. Derfor er

den Åbne Koordineringsmetode om social indslusning en frivillig proces. Men, fem år efter opstarten er resultaterne mindre end forventet.

Han påpegede, at selvom absolut fattigdom måske var formindsket siden 1970, er ulighederne fortsat med at vokse, især i Middelhavs - og de Anglo-Saxiske områder. Ifølge Eurostat er der stadig omkring 72 millioner mennesker, dvs. 16% af den europæiske befolkning, der lever i fattigdom. Det er oppe på 19% i Italien, Spanien og Portugal, og 21% i Irland, Grækenland og den Slovakiske Republik. De rigeste 20% af europæere har næsten fem gange mere end de fattigste 20%. Han skitserede derefter en række tal, der fremhævede dårlige arbejdsbetingelser og dårlig betaling og viste, at mange arbejdende mennesker lever i fattigdom, er i uholdbare jobs, og tjener under fattigdomsgrænsen. Omkring en fjerdedel af de europæiske ansatte måtte anses for at være i et uholdbart eller dårligt kvalitets arbejde.

Mr. Jahier understregede, at det Økonomiske og Sociale Udvalg fastholder, at beskæftigelses og vækst politik skal tjene til social samhørighed, og at social politik bør anses som en produktiv investering i den Europæiske Unions sociale og menneskelige kapital. Derfor er det nødvendigt at give substans til den Europæiske Sociale Model. Han informerede desuden deltagere om, at det Europæiske Parlaments Udvalg for Beskæftigelse og Sociale Anliggender har i sinde at komme med et forslag til en resolution om den Europæiske Sociale Model i september, og at arbejdet fra dette 5. møde ville indgå i forberedelserne af resolutionen. Han afsluttede med at sige, at hvis man vil genvinde borgernes tillid og få Europa til at gå fremad fra dødvandet de senere år, blev man nødt til at give nogle konkrete og effektive svar på de sociale udfordringer.

Regionsudvalget

Harry Dijksma, der repræsenterede Regionsudvalget, bød de delegerede velkommen. Han gav et sammendrag af den rolle, som udvalget spiller både som en rådgivende bestyrelse, der repræsenterer de lokale og de regionale myndigheders synspunkter og som en platform for alle byer og regioner til at mødes og udvikle projekter og ideer sammen. Medlemmerne af udvalget behandler alle slags sociale spørgsmål på lokalt og regionalt niveau deriblandt at bekæmpe fattigdom og forbedre situationen for dem, der har det svært.

Han fortsatte med at fremhæve at der ikke er nogen lette løsninger på fattigdom og social udstødelse. Situationen for de fattige varierer fra land til land, fra region til region, men også fra familie til familie og fra person til person. Derfor er det ofte skræddersyede løsninger, der er brug for. De lokale og regionale myndigheders øgede værdi, med hensyn til at bekæmpe fattigdom ligger i, at de sørger for et ordentligt rammearbejde og en meget præcis definition af alle de involverede aktørers gensidige ansvar. Regeringen kan hjælpe, men den kan ikke altid vurdere situationen for borgeren. Derfor bør regeringer afstå fra at blande sig på det personlige niveau, selv når det angår fattige mennesker. Han advarede imod at finde nemme eller hurtige løsninger. Imidlertid, ved at trække på sine 23 års erfaringer som bankmand, understregede han, var det meget vigtigt, med

hensyn til gæld, at komme til undsætning så hurtigt som muligt. Til slut understregede han hvor vigtigt det var at udveksle viden og bedste praksis om fattigdom og forsikrede de delegerede om at Regionsudvalget ville medvirke så meget som muligt i den europæiske debat om fattigdom.

Repræsentant for det 4. Møde

Paul Rosiers, deltager fra det foregående europæiske møde, mindede de delegerede om nogle af hovedresultaterne fra det 4. Møde. Han forklarede, at mødet havde fokuseret på billedet af fattigdom – hvorledes folk opfatter mennesker, der lever i fattigdom, og - hvordan ønsker vi at de ser os? Mødet konkluderede, at der stadig var mange ting, der skulle gøres for at forbedre billedet. Idet han kommenterede de tal Hr. Jahier havde nævnt sagde han, at det var en skam at høre at fattigdomstallene er så høje i en så rig region som den Europæiske Union.

Han fortsatte med at fortælle, at de delegerede i forberedelserne til det 5. møde havde fået udleveret en rapport om de aktiviteter, der var blevet afholdt efter det fjerde møde. Fra disse kunne man se, at der var sket fremskridt – somme tider store og sommetider små, men at der stadig var mange ting, der skulle gøres. Han understregede, at der i løbet af de næste to dage ville der være muligheder for at tale med hinanden og diskutere med repræsentanterne fra de forskellige lande. Selvom to dage ikke var nok, var det muligt at tage et lille skridt fremad. Han sagde at efter det 4. møde var deltagerne blevet ansporet til at fortsætte arbejdet. Det ville også være nødvendigt at fortsætte arbejdet efter det 5. møde og omsætte alt, hvad der bliver sagt, til praktisk handling. Men for at dette skulle kunne lade sig gøre, måtte mennesker, der lever i fattigdom støttes af politikerne. Derfor burde de lytte meget omhyggeligt til de delegerede. "De iagttagelser vi gør og de konklusioner vi når frem til, må tages ombord af os selv og af politikerne og de politiske planlæggere".

Han understregede, at dette års emne, hvordan klarer vi hverdagen, er meget vigtigt for mennesker, der lever i fattigdom. Det handler om hvad mennesker kan gøre for at overleve. Han lagde vægt på, at resultaterne fra de mange undersøgelser om fattigdom, der er lavet i den Europæiske Union, kan være meget forskellige fra et medlemsland til det næste, og at det derfor var vanskeligt at give en generel oversigt over fattigdom. Dette var en af grundene til at billedet af mennesker, der lever i fattigdom sommetider var så negativt. Han forklarede, at man taler om fattigdom når man taler om et loft, en fattigdomstærskel, der er udregnet i forhold til indkomst, men han understregede, at det også var nødvendigt at vide, hvad man kan stille op med den indkomst man har. Det var derfor, de delegerede havde arbejdet med dette særlige spørgsmål i forberedelserne til det 5. møde – de tog spørgsmålet op om: hvor meget skal der bruges for at have en anstændig bolig? For at finde et sted at bo? Hvor meget behøver man at bruge på mad? Han lagde vægt på, at det ikke kun er videnskabsfolk, der skal undersøge disse spørgsmål. Undersøgelser medvirker, men er ikke tilstrækkelige til at finde et svar. Derfor håbede han, at der i løbet af de næste to dages diskussioner ville være muligt at bidrage med nogle små løsninger. "Det er et første trin, der vil blive fulgt af mange andre trin, når de delegerede forbereder

sig til det 6. møde". Han sagde, målet er altid det samme: at give et bedre billede af fattigdom, hvad det betyder for os og hvordan vi klarer dagligdagen.

Hr. Rosiers fortsatte sin tale med at fremhæve, at det er vigtigt at medvirke til løsninger nu, idet der for tiden foregår diskussioner på europæisk niveau om minimum indkomster. Mennesker, der lever i fattigdom ønsker at være med i disse diskussioner og bidrage til dem og understrege at fattigdom ikke kun handler om penge, men også om spørgsmål som arbejdsbetingelser og levevilkår. Alle borgere har ret til bedre livskvalitet. Han sagde, at de delegerede på konferencen måtte sørge for at dette kom med i debatten.

Han lagde også vægt på, at det 5. møde foregik på et vigtigt tidspunkt, fordi de nye Nationale Handlingsplaner om Indslusning skulle være færdige til september. Han håbede, at diskussionerne på konferencen ville medvirke til at bidrage med nogle prioriteter i de nye Nationale Handlingsplaner, og at de prioriteter, som de delegerede havde diskuteret derefter ville blive gennemført i NHP. Han understregede, at hvis NHP/indslusning ikke tog hensyn til den virkelighed som fattige mennesker lever i, ville de blot være en ren teoretisk øvelse. Han håbede, at de nye NHP/indslusning ville blive en maskine, en motor, for mere social indslusning på europæisk niveau. "Det er der brug for, hvis vi ønsker at få reel indflydelse på udryddelsen af fattigdom ved år 2010, som er en af de vigtigste målsætninger i EU, som defineret i Nice i år 2000".

3. TILBAGEMELDINGER FRA ARBEJDSGRUPPERNE

3.1 Det vigtige i medbestemmelse

Hvis man skulle opsummere de vidtfavnende diskussioner i de otte arbejdsgrupper i en sætning, ville der være ét budskab der trådte frem for alle andre: det er vigtigt at inddrage mennesker, der lever i fattigdom i de beslutninger, der påvirker deres dagligliv. To vægtige argumenter støttede dette synspunkt. For det første har mennesker, der lever i fattigdom ret til at blive hørt og til at få deres synspunkter værdsat. Som en af de delegerede sagde, "vi ønsker at blive respekteret". For det andet er mennesker, der lever i fattigdom eksperter i en sådan livsform. Derfor er deres medvirken den eneste måde man kan lave en effektiv politik til at forhindre og udrydde fattigdom og social udstødelse. De konklusioner, der kan drages, er at politikerne må lytte og medvirke i en meningsfuld dialog, både på det europæiske, nationale og lokale niveau.

De delegerede indså selvfølgelig, at det er vanskeligt at opnå virkelig indblanding og medbestemmelse. For at virkelig medbestemmelse kan ske, må systemerne og tjenesterne være åbne og gennemskeelige. Det betyder at mennesker, der lever i fattigdom må "lære" regeringer hvordan de skal samarbejde med dem og blive ved med at forklare, hvad en fattig virkelighed betyder. Eller, som en af arbejdsgrupperne konkluderede, det betyder "en forsoning af to forskellige verdener – en med administration og en med mennesker, der lever i fattigdom". Ikke desto mindre findes der flere og flere gode eksempler på at fremme medbestemmelse. I Belgien for eksempel, er man begyndt på et projekt, hvor mennesker, der lever i fattigdom arbejder i forskellige regerings forvaltninger for at øge adgangen for disse grupper. De får en speciel indlæring, så de kan bruge deres fattigdomserfaring på en professionel måde. I Portugal har der været 3 regionale møder med mennesker, der lever i fattigdom. I Østrig, i år, har Ministeriet for Social Sikkerhed, Generations- og Forbruger Beskyttelse sammen med det østrigske EAPN (Armuskonferenz) startet møderne kaldt "Sichtbar Werden!" ("bliv synlig!"). I Irland blev der lagt vægt på et projekt til at fremme aktivt medborgerskab ved at opmuntre fattige mennesker til at stemme. Champagne-Ardenne regionen i Frankrig har arbejdet for forberedelserne til de europæiske møder med mennesker, der lever i fattigdom. Bordeaux er i gang med et initiativ om integration gennem beskæftigelse. UNIOPPS (en stor fransk social forening) har oprettet en arbejdsgruppe med deltagelse af folk fra sundhedssektoren, der gør det muligt for fattige mennesker at mødes med sundheds arbejdere. Kommunerne Santa Lucia (Gran Canaria) og Cordoba i Spanien har udviklet praksis om deltagelse i budgetlægningen.

Der kom mange forslag om hvordan man kan forbedre medbestemmelse. Der blev især lagt vægt på, at det er nødvendigt med midler til at gøre deltagelsen i den politiske tilrettelæggelse mulig - pengemidler, tid, hardware og software. Portugal blev nævnt som et eksempel på god praksis med hensyn til at gøre medbestemmelse mulig, idet man i de sidste fire år havde finansieret møder for mennesker, der lever i fattigdom. Et andet praktisk forslag var at blive enige om et sæt indikatorer som kunne bruges til at

overvåge deltagelsen og måle fremskridtene i medlemslandene hvert år. EAPN ville kunne koordinere denne proces.

Det blev understreget at medbestemmelse skal være regelmæssig, have en formel status og struktur. Især skulle de europæiske møder med mennesker, der lever i fattigdom anerkendes formelt og garanteres regulære møder, og ikke bare være afhængige af formandsskabets velvilje.

3.2 Fattigdom og den sociale udstøds virkelighed

At klare det er en konstant kamp

At klare fattigdom er vanskeligt. Det er en daglig kamp for at leve og overleve, selvom et godt almenlydig socialhjælps system kan være en stor hjælp. Der var mange forklaringer på hvorfor det er så svært at magte det:

Isolation: hvis man er fattig bor man ofte isoleret, afskåret fra venner og familie. Måske fordi man bor i et ensomt beliggende landområde, men man kan også være afskåret, hvis man bor i en by ghetto. Høj kriminalitet og vandalisme i området får en måske til at føle, at man ikke er i stand til at gå ud om aftenen og man bliver fange i sit eget hjem. Familiemedlemmer er ofte langt fra hinanden. Derfor bor folk bag deres vinduer, og nabolagets hjælp eksisterer ikke mere. I sådanne situationer, bemærkede en af deltagerne, har man mulighed for at være med i det sociale samvær, hvis man er medlem af en kirke.

Jeg har mistet venner, fordi jeg ikke kan være med i deres fritidsinteresser; selv det at være med i selv-hjælps grupper kræver penge og tid; jeg har hverken penge eller tid til at være med i diskussionerne.

Jeg har ikke råd til en daglig avis eller bøger. Især videnskabelig litteratur er alt for dyr.

Mennesker, der lever i fattigdom har ikke adgang til information på samme måde som andre. Så... nogle ved ikke hvor de skal henvende sig for at få hjælp. Andre ved ikke engang at muligheden for at bede om hjælp eksisterer.

Manglende oplysninger: Manglende adgang til information eller viden om hvor man kan spørge, begrænser adgangen til støtte og tjenester eller, som en af de delegerede udtrykte det, "systemet er alt for kompliceret, jeg ved ikke hvor jeg skal få hvad". Men, der kan også være situationer, hvor der er for mange oplysninger og hvor det er svært at vælge hvad det er man skal vide. Den voksende digitale afgrund afskærer også nogle mennesker fra vigtige informations kilder.

Basis behov, der ikke bliver dækket: Grundlæggende behov som adgang til en ordentlig bolig, sundhedstjeneste og skole bliver ofte ikke dækket. Det kan både være en grund til og et resultat af fattigdom og social udstødning. Livet i en dårlig bolig, eller en bolig af ringe kvalitet, betyder mangel på den mest

nødvendige vedligeholdelse. Udlejere der udnytter en, høje renter, overfyldte lejligheder, at bo på betingelser, der er dårlige for helbredet og som yderligere kan forværres af ting som asbest. Alle disse ting medfører stress i familien og opløsning. Folk bliver oven i købet sommetider nødt til at flytte væk fra den egn hvor de plejer at bo, fordi de ikke længere har råd til at blive der. Selv når der er mulighed for boligstøtte, virker det ofte som om systemet er for kompliceret. Desuden behandler de vigtige serviceorganer én ofte uden respekt, på en afvisende måde uden at lytte og som om man er brændemærket. De offentlige serviceorganer bliver ofte opfattet som for bureaukratiske, med alt for mange papirer og manglende koordinering.

Jeg har sovet i papkasser. Jeg havde valget mellem at dø på gaden eller selv tage hånd om mit liv. Jeg gik hen til socialhjælpen for at bede dem om at hjælpe mig med at finde et sted at bo. Jeg blev konfronteret med et enormt bureaukrati. Jeg måtte fortælle min livshistorie mange gange, igen og igen, og det tog årevis inden jeg fik et sted at bo.

Vore lejligheder er ødelagte, men vi skal alligevel betale mange penge til husleje, gas og elektricitet. Men, når vi har brug for at få noget repareret siger kommunen, at de ikke vil komme, fordi vores lejligheder er en katastrofe og der kommer de ikke.

I Spanien står lejlighederne til turisterne tomme udenfor sæsonen. På den anden side er der en masse hjemløse, der ikke har tag over hovedet. Hvordan kan vi forklare vore børn sådanne uretfærdigheder?

Jeg kan ikke reparere mit fjernsyn der er i stykker.

Racisme og diskrimination: Racisme og diskrimination fordyber isolationen og følelsen af udstødelse og er en af grundene til fattigdom. Diskrimination findes i mange former: vold og misbrug, manglende respektfuld betjening, manglende adgang til bolig og job diskrimination. Asylansøgere, indvandrere og flygtninge er ofte udsat for dobbelt diskrimination. De kan se at deres adgang til beskæftigelse, offentlige ydelser og bolig forværres af diskrimination. Bare det at være mørkhudet, have et udenlandsk klingende navn eller accent er nok til at blive afvist af en udlejer.

Jeg søger efter et arbejde. Jeg gør virkelig alt hvad jeg kan for at finde et job .... Hvad kan jeg sige? Jeg vil gerne arbejde. Jeg er ung. Jeg ønsker at arbejde og hver eneste dag står jeg ansigt til ansigt med fattigdom. Der bliver diskrimineret imod os, fordi vi stammer fra Roma folket.

Jeg bruger udtrykket det hvide barn og det mørke, fordi det er sådan de taler om os. De kalder os mørke, men vi er en del af det tjekkiske samfund. Vi blev født her. Vi gik i skole her.

Mangel på ressourcer: en gang imellem, især hvis man kommer fra et af de nye medlemslande, kan livet på en lille indkomst være ekstremt hårdt og man kan stå uden de mest basale fornødenheder. Dette er især tilfældet for grupper som Roma folket og papirløse indvandrere. Prisen på livsvigtige ting som vand, varme og elektricitet stiger hele tiden. Hvis man bor i et rigere land, er situationen måske ikke så ekstrem, men man kan stadig mangle en anstændig livskvalitet og ikke være i stand til at deltage fuldt ud i samfundet, i sociale- og fritidsaktiviteter. Når man er fattig har man ikke råd til sund mad, nyt tøj, tage på ferie, gå på værtshus i biografen eller teater, gå hen og danse, have venner til middag, købe medicin, eller gå til tandlæge. Hvis der ikke ligger et supermarked i nærheden skal man måske købe ind i de lokale butikker, som er dyrere, så leveomkostningerne også er større. Man lever på kanten af et barberblad. Uforventede hændelser som lang-tids sygdom, en skade på holdbare artikler eller miste arbejdet, kan vælte familie budgettet omkuld. Man har ingen opsparing eller reserver. Man lever fra hånden til munden.

Mangel på tilstrækkelige ressourcer kan opstå fordi man er på et lavt bistands niveau eller fordi man ikke har ret til bistand, om grunden så er på grund af alder eller manglende papirer, eller fordi man står uden arbejde eller har et dårligt betalt eller usikkert arbejde. Manglen på ressourcer kan medføre gæld og det kan somme tider medføre at man bliver udnyttet og tvunget med til illegale forretninger eller prostitution.

Jeg har kun råd til billig mad; frugt og grøntsager til børnene er for dyrt; fisk ikke til at betale; "sund mad" er for dyrt for mig.

Problemet er ikke at vi ikke har nogen penge nu og da. Det virkelige problem er, at vi lever hele vores liv på den måde og at vores børn vokser op på den måde.

Hver gang jeg fortæller embedsmændene om mit liv får jeg en masse medlidenhed, men reglerne forhindrer effektiv hjælp.

Hvis man ikke har en indkomst eller et job, eller bare en minimum indkomst, kan man ikke betale huslejen.

På grund af arbejdsløshed kan vi ikke købe noget som helst pænt til vores hjem. Vi kan ikke låne i banken eller få et lån. Hvis man er registreret som arbejdsløs er der ingen, der vil give dig et lån.

Dårligt helbred: Stresset fra fattigdom og diskrimination kan skade ens mentale og fysiske helbred. For nogle af de papirløse er situationen endnu værre, fordi de ikke har adgang til sundhedsvæsenet (undtagen i en krise situation). I nogle lande nægter læger og tandlæger at modtage mennesker der ikke kan betale for besøget. For andre er prisen på medicin og andre

sundhedsprodukter et problem. Diskrimination i adgangen til sundhedsvæsenet kan også være et problem.

Magtesløs: Når man lever i fattigdom føler man sig magtesløs. Man har ingen valgmuligheder, fordi man ikke har noget at sige om de beslutninger, der angår ens liv. Man føler sig brændemærket og bebrejdet for sin egen situation. Man har meget lidt håb om et bedre liv. Man kan ikke flytte, fordi det er for dyrt og medfører gæld.

Den måde andre ser på dig er ydmygende. Man bliver ikke anset for at være et menneske.

Jeg har ikke set nogen fremgang i årevis. Jeg har ingen fremtid.

Jeg føler mig lidt som Don Quixote. Jeg kæmper mod vindmøller her og der, men, der er ikke rigtigt noget håb mere.

Hullet, der udvider sig

Afstanden mellem rig og fattig bliver større. Indkomstforskelle vokser. Det sker ikke kun fordi afstanden mellem dem, der arbejder og dem udenfor arbejdsmarkedet bliver større, men også på grund af det voksende problem med så dårlig betaling, at det er utilstrækkeligt til at holde folk ude af fattigdom. Afstanden udvides også på andre områder. Den mere og mere udbredte privatisering af offentlige tjenesteydelser har medført højere takster, så folk med små indkomster næsten ikke kan betale for dem og derfor bruger dem mindre. Nogle mennesker tjener en masse penge ved at købe og sælge huse, mens andre ikke kan finde et sted at bo de har råd til. Minimum lønninger er for lave til at købe en bolig og antallet af udvisninger stiger, fordi folk ikke længere kan betale huslejen. Salget af socialt boligbyggeri indskrænker mulighederne for mennesker med små indkomster. Højere takster for sundhedstjeneste, læger og tandlæger reducerer adgangen for dem med de lave indkomster. Manglen på billig offentlig transport betyder, at de fattigste bliver mindre mobile og derfor deltager mindre i samfundet. De voksende udgifter til at deltage i sociale, kulturelle og sports aktiviteter begrænser yderligere deltagelsen af mennesker, der lever i fattigdom.

Utilstrækkeligt og usikkert arbejde vokser

For mange er adgangen til et anstændigt arbejde meget begrænset. Arbejde bliver ofte dårligt betalt, er usikkert og ikke nok til at løfte folk ud af fattigdommen. Adgangen er forværret som et resultat af diskrimination og racisme, især for Roma folket, asyl søgere og papirløse indvandrere, men også for andre som enlige mødre og handicappede. Det er med til at tvinge nogle ind i uregulært eller illegalt arbejde. Arbejdstakster og nedskæringer i understøttelsen, der ikke tager hensyn til om der er anstændige kvalitets job til rådighed, medfører også udnyttelse og tvinger mennesker til lavt betalte jobs. Ofte ser det ud som om disse foranstaltninger ikke tager hensyn til, at det for nogle ikke er en realistisk mulighed at acceptere ethvert arbejde på grund af særlige omstændigheder. Ofte er der ikke ledige jobs nok og fordi man søger

efter et arbejde, er det ikke sikkert at man let finder et. Flytningen af fabrikker til fremtidige medlemslande og endnu længere væk, skaber nye risici for arbejdsløshed så vel som potentielle negative indflydelser på sociale normer i de lande de flytter til.

Hvis jeg siger jeg kommer fra gaden, er jeg allerede diskrimineret, når jeg søger arbejde.

Jeg har ikke et arbejde og ingen bolig. Hvordan kan jeg skabe mig et liv, hvis jeg ikke har arbejde?

Jeg indrømmer overfor jer, at jeg arbejder illegalt og det gør jeg ikke fordi jeg synes det er fint. Jeg er fuldkommen klar over konsekvenserne, men det er den eneste måde at få et job på.

Angsten for børnene

Mange forældre frygter at de ting de gik glip af i deres barndom nu også sker for deres børn. Det er ikke kun det at børnene måske mangler basale nødvendigheder eller har utilstrækkelig adgang til vigtige ydelser, men at de mangler muligheden for at være med i normale sociale, kulturelle og fritidsaktiviteter. Ofte undværer forældrene visse goder for at skaffe mad og uddannelse til deres børn.

EU må gøre noget for børnene. Hvad er meningen med mit liv, hvis jeg ikke kan give mine børn en fremtid?

Børnefattigdom er et meget vigtigt spørgsmål for mig, det er det vi skal tale om. . . . vi må ikke tillade at de lever som vi gør, vi må gøre alt hvad der er i vores magt for at gøre livet lettere for dem.

Fattigdom i barndommen er diskrimination.

Det er umuligt for mig at invitere mine børns venner hjem, fordi vi bor så småt. Så nu bliver mine børn heller ikke inviteret mere. På den måde bliver de også udstødte. Vi er tvunget til at leve i skjul.

Mine børn kan ikke tage med på skolens skiferier eller på sprogskole i udlandet. Uddannelser til livslang lærdom har vi ikke råd til. Jeg har ikke råd til kulturelle aktiviteter.

Mine børn kommer til at arve min fattigdom.

3.3 Hvad behøves der for et godt liv?

Vi er trætte af at snakke og ikke se nogen resultater. Den politiske verden må engagere sig. Vi ønsker at se fremskridt, vi ønsker resultater og konkrete handlinger. Vi ønsker at vide, hvad det er EU gør for at løse fattigdomsproblemet. Det er en enorm indsats for os at komme her. Vi løber en risiko, og ønsker derfor at blive taget alvorligt af politikerne.

Vi må bringe demokratiet tilbage i egne hænder. Vi skal være bevidste om, at vi har ret til at være vrede, og ret til at bekæmpe uretfærdighed og fattigdom.

Menneskerettigheder og værdighed for alle

Det mest fundamentale behov for et godt liv er respekten for menneskerettigheder og værdighed for alle mennesker uden hensyn til deres etniske baggrund, religion eller retslige status. Ethvert individ og dets historie må være af betydning. Regeringer må garantere de sociale rettigheder. Selvom NGOerne kan spille en vigtig rolle og skaffe goder og muligheder, er det regeringens rolle at være den, der regulerer og sørger for en kompetent velfærds politik.

En tilstrækkelig minimum indkomst

I en så velstående del af verden som EU, burde alle borgere være garanteret en tilstrækkelig minimum indkomst til at kunne betale regningerne, især huslejen og de daglige leve omkostninger, foruden at være i stand til at købe sund mad, og leve et liv i værdighed. Der skal ikke bare være nok til de basale nødvendigheder, men også til at kunne deltage i det sociale og kulturelle liv og til personlig udvikling. Dette kræver ikke alene flere muligheder for arbejde, men også en mere retfærdig fordeling af midlerne. Alle medlemslande bør have en minimum indkomstplan og sørge for beskyttelse af dem, der ikke kan arbejde. Og det skal være på et tilstrækkeligt højt niveau. Beløbet må tage hensyn til børns voksende behov efterhånden som de bliver ældre og ekstra udgifter til, for eksempel, handicappede. Unge mennesker under 25 bør ikke være udelukket fra hjælp. Bistand og minimum løn må kædes sammen med stigende udgifter til husleje og vand, gas og elektricitet.

Der er penge nok, men der er brug for en bedre fordeling

Håndhævet anti-diskriminations lovgivning

Det er afgørende at have en stærk anti-diskriminations og ligestillings lovgivning, der bliver strengt håndhævet og garanterer retten til arbejde og lige adgang til tjenesteydelser for alle, deriblandt papirløse indvandrere, Roma-folket og handicappede. Det skal så bakkes op af solidaritet mellem de fattige for at modstå politisk ekstremisme og racisme. De politiske, ekstremistiske højrefløjs partiers anstrengelser for at sætte forskellige grupper af fattige op imod hinanden og blive hinandens fjender skal modarbejdes. Et godt eksempel på dette foregår i Holland, hvor en kvindegruppe bringer kvinder fra mange forskellige kulturer sammen. Som en af de delegerede

forklarede, "på denne måde lærer vi om hinanden og hinandens kulturer. Ved at lære at kende hinanden bedre, lærer vi også at sætte pris på hinanden." Men, det er ikke let og nogle af kvinderne er ikke vant til at tænke for sig selv og have deres egne meninger, så de kommer ikke mere. Fra Belgien blev loven mod racisme (Loven Moreau) som lægger bevisbyrden på den, der diskriminerer nævnt som en god udvikling. Fra Ungarn fremhævede man at Roma folk var med i planlægningen af National Planen. Det er en statslig bevilling til at støtte tackling af diskrimination, og til at garantere rettighederne for de mennesker, der befinder sig i uholdbare situationer, og til juridisk hjælp for at straffe diskrimination.

Adgang til et ordentligt arbejde

Adgang til et kvalitets- og sundt arbejde er den vigtigste måde at komme ud af fattigdommen på for mange, men ikke for alle, og til at gøre dem i stand til at blive aktive borgere. En sådan adgang må støttes med hensigtsmæssig efteruddannelses muligheder, forstående socialhjælp og fleksible indkomst støtte systemer. Arbejdsgivere, der betaler marginaliserede grupper under minimums lønnen burde retsforfølges. Hvor der gives efteruddannelse må der også gives anerkendte afgangsbeviser, så det virkelig giver endnu en chance for voksne. Oplæring må også medføre et rigtigt arbejde, ellers skaber det bare frustrationer. De sociale kooperativer og oplærings centre, der støttes af Barka Stiftelsen i Polen, der giver støtte og rådgivning, blev nævnt som et eksempel på god praksis i at hjælpe folk til en beskæftigelse. Et andet eksempel på god praksis kom fra Spanien. Det beskrev hvordan sekretariatet for en zigøjnerorganisation tilbyder oplæring for mennesker fra målgruppen, så de senere kan blive integreret professionelt. Også de specielle beskæftigelses centre i Spanien, der tilskynder ansættelser, anses for et godt tiltag. I Italien fokuserer et kommunalt arbejdsinitiativ i Enzitetto nabolaget i Bari, på at styrke kvinder ved hjælp af efteruddannelse. Støtten til netværks og selvhjælps grupper har medført en personlig udvikling og hjulpet dem til at finde arbejde. I Malta sigter et projekt mellem Richmond Stiftelsen og Beskæftigelses og Oplærings Selskabet på, at give individuelle muligheder for oplæring til mennesker med mentale sundhedsproblemer for at garantere dem en sikker beskæftigelse.

Den Europæiske Union og regeringer må også tage fat på problemerne med firmaer der flytter til lande hvor lønnen er lavere. Europa burde ikke tillade statsstøttede selskaber at flytte. Hvis de gør det, må statsstøtten kræves tilbage.

Et tag over hovedet

En ordentlig bolig, der er til at betale, er af stor betydning. Det betyder, at der må investeres i mere socialt boligbyggeri. Men, socialt boligbyggeri skal ikke opføres i ghettoer eller dårlige nabolag, men ligge spredt. Koncentrationer af sociale boliger kan medføre brændemærkning og formindske folks chancer for at få et job.

Regeringer må indføre kontrol med huslejen og kontrollere udsmidninger. De bør lægge skat på spekulation, der sætter boligpriserne op og sikre at tomme huse bliver anvendt til dem, der har brug for en bolig. Dårlige udlejere må

retsfølges. Huslejetilskud, der er for lave må hæves til et realistisk niveau, og der må gives hjælp til mennesker med små indtægter, når de skal betale op til tre måneders rente som garanti. Offentlig bolighjælp må ledes på en måde, der respekterer mennesker. Sociale tjenester må udvikle præventivt arbejde således at sårbare grupper som kvinder, indvandrere og unge mennesker mellem 18-25, der kommer fra rehabiliteringsanstalter eller hjem, der er opløste, ikke bliver hjemløse. Der må være mæglingens programmer mellem lejere og problematiske grupper, for at gøre udlejning lettere.

Eksemplet på det belgiske system med sociale udlejnings kontorer blev fremhævet som en voksende succes. NGO'er lejer huse på det private marked. De garanterer ejeren at betale huslejen hver måned og at vedligeholde huset. Så udlejer de huset til grupper, der ikke selv har adgang til det private marked. Fra Spanien blev der fortalt om positive erfaringer med genopbygning af forladte landsbyer. I disse landsbyer havde de nye indbyggere med succes oprettet små foretagender. Rådet for Hjemløse i Danmark, beskytter mennesker ved at give dem mad og husly. De har 52 herberger og hjælper også med at kæmpe for deres rettigheder. Fra Luxembourg blev eksemplet med gode boligforeninger, for eksempel Bolig Stiftelsen, nævnt. Fra Malta blev det Støttende Bolig Projekt for mennesker med mentale sundhedsproblemer fremhævet. Dette projekt sørger for indkvartering af mennesker, der er tilknyttet en psykiatrisk institution, men som ikke har brug for at være indlagt. Projektet sørger også for indkvartering af mentalt syge, der bor i et fællesskab, for at forhindre dem i enten at få tilbagefald eller blive anbragt på en institution.

Adgang til vigtige tjenesteydelser

Vigtige tjenesteydelser skal: ligge i lokalområdet, være opdaterede og effektive. For at undgå brændemærkning og sikre ordentlige standarder skal de være generelle og ikke målrettede mod særlige grupper. De skal være mindre bureaukratiske og der skal være en god koordination mellem tjenesterne og bedre offentlig information. Også de mennesker, der yder tjenesterne, især dem, der arbejder på forkontoret, skal respektere menneskers rettigheder. Det betyder, at der må gives bedre efteruddannelse for at overvinde fordomme. Til dette kunne man bruge mennesker der kender til at være udstødte.

Uddannelse: Lige muligheder til uddannelse er et springbræt for livet, og adgang til livslang indlæring, inklusive gratis højere uddannelse og oplæring i nye informations- og kommunikations teknologier, er vigtigt for alle. Undervisningssystemer må forstærkes og der må gøres en virkelig indsats for at forældrene bliver engagerede. Teenager mødre, der er holdt op med at læse og på denne måde videregiver fattigdommen til børnene, har brug for særlige projekter, så de ikke bliver marginaliserede, men får en fremtid. Der er brug for en særlig indsats til at tilskynde forældre til at sende deres børn i skole, i stedet for at tage dem med ud for at tigge, som set i det belgiske projekt. En anden god praksis, der blev nævnt fra Spanien, gik ud på at støtte middel og højere uddannelse for unge zigøjnere. Stiftelsen Zigøjnersekretariatet (FSG) giver både økonomisk hjælp til zigøjnere, der læser på mellem eller højere studier og arrangerer møder mellem de

studerende zigøjnere, deres familier og lærerne og repræsentanter for administrationen.

Sundhedspleje: Adgang til sundhedsvæsenet, deriblandt tandlæge, må garanteres for alle. De nuværende meget udbredte forskelle i EU må der tages fat på, muligvis ved at oprette minimum standarder. Diskrimination mod grupper, som for eksempel de hjemløses mangel på mulighed for at kunne gå til læge, må stoppes. Undervisning i sundhed, præventive kampagner og adgang til sund mad må forøges. Alternativ lægehjælp må tilbagebetales på en mere konsekvent basis i Unionen. Gode eksempler på en række gratis ydelser i Andalusien, som for eksempel børn, der kunne gå gratis til tandlæge, blev understreget. Men, antallet af gratis ydelser må øges.

Børnepleje: Adgang til børnepasning, der er til at betale, er vigtig for at kunne deltage i samfundet og give muligheder for at kunne få et job. Det er også vigtigt for børnenes udvikling. Den svenske ordning med fri børnepasning for arbejdsløse blev taget frem som god praksis. Et andet eksempel på god praksis var Casas Nana (Bedstemødrenes Hus) i Cordoba i Spanien. Det er en ny offentlig service lavet af Ligestillings Agenturet og støttet af kommunen, med det formål at tilbyde hjælp til mødre, der ikke er i stand til at arbejde, fordi de har små børn, med at starte en forretning eller få en uddannelse. Formålet med at sørge for en børnepasning man har råd til, er at gøre kvinder i stand til at kombinere arbejde og familieliv.

Transport: Adgang til gratis eller billig transport er vigtig både med hensyn til at undgå social isolation og være i forbindelse med venner og slægtninge, og for at kunne opsøge job muligheder. Især i landområder er det nødvendigt med særlige initiativer for at sikre transportmuligheder for mennesker, der lever i isolerede områder. Et projekt for transport i landområder. og et gratis transport system for ældre mennesker blev beskrevet som eksempler på god praksis fra Irland. Og i Spanien, i byen Vitoria, giver kommunen gratis transportkort til mennesker i nød, som er blevet hjulpet af en NGO i mere end seks måneder.

Sociale ydelser: der er brug for hjælp til fattige enlige og familier, der kæmper for at overleve. Den vigtige rolle, som både det offentlige og NGOernes sociale servicenettværk spiller blev fremhævet. Men, i mange lande har det sociale service netværk behov for at blive styrket og bedre bemandet. Socialvæsenet må også fokusere på den enkeltes behov og ikke blot give "standard" reaktioner. Robin Hood Huset i Norge blev fremhævet som et eksempel på god praksis og centrene for social støtte i Portugal som et andet.

Kultur, sport og fritid: Muligheder for at deltage i økonomisk overkommelige kulturelle og kreative aktiviteter og i sports- og fritidsaktiviteter er en vigtig del i et godt liv. Men, alt for ofte er der mangel på respekt for folks kultur og der mangler støtte til selvudfoldelse. Retten til fritid og fritidsinteresser er lige så meget en rettighed som retten til basale fornødenheder. Der må gøres mere for at engagere mennesker i kulturelle aktiviteter og de kulturelle aktiviteter må decentraliseres, ikke kun i de store byområder. Der var også krav om flere

offentlige fritidsområder i de kvarterer, hvor folk bor, og flere vedligeholdte og rene parker og grønne områder.

Adgang til museer, biblioteker og universiteter i Frankrig, og uddelingen af Kulturpass i Wien, og Aktivpass i Linz, som giver adgang til nogle teatre for fattige mennesker, blev givet som eksempler på god praksis. På Brno Universitetet i den Tjekkiske Republik er der en afdeling til at fremme uddannelsen af Roma folk på alle niveauer fra første klasse til universitetet. I Belgien blev forsyningen af kulturelle checks i de fransktalende kommuner i landet og i Bruxelles, og finansieringen af fonde til deltagelse i kulturelle aktiviteter i de flamsktalende kommuner fremhævet som god praksis.

Adgang til information

Adgang til relevant og forståelig information om rettigheder, tjenesteydelser og muligheder, er absolut nødvendigt for at overleve og have et uafhængigt liv. De frivillige organisationers vigtige rolle med hensyn til at komme med oplysninger og skaffe adgang til informationssamfundet blev understreget. Offentlige informations servicere er også vigtige. Desuden spiller biblioteker med internet og cyber-cafeer en større og større rolle for adgang. Det er vigtigt med flere muligheder, også for de ældre, til at lære at bruge en computer.

Støtte netværk

Et netværk af slægtinge kan være meget vigtigt for en familie, der lever i fattigdom, til at hjælpe dem med at klare det. Sådanne netværk kan bestå af forældre, bedsteforældre eller sågar naboer. Disse forbindelser fungerer på basis af høflighed, med et gensidigt hensyntagen, som erstatning for de tjenesteydelser, man ikke kan købe.

Jeg har ikke kunnet gå ud i tre uger fordi den dame, der bor ved siden af er rejst og der er ingen jeg kan overlade mine børn til. Jeg har været heldig. Hun var min nabo i tredive år. Vores bekendtskab er mere intimt end slægtinges. Hun spørger mig oven i købet hver dag om jeg har fået noget at spise.

3.4 At styrke den sociale indslusningsproces

Bedre NHP/indslusning

Mere medbestemmelse: Medbestemmelsen af fattige mennesker og de NGO'er, der repræsenterer dem, skal forøges og fordybes både med hensyn til forberedelserne men også i gennemførelsen og overvågningen af de nye nationale handlingsplaner for indslusning (NHP/indslusning). Det må ændres fra blot at være offentlige møder til en direkte medvirken i at skrive udkastene og i forhandlingerne. I NHP bør der lægges stærk vægt på at investere i at bemyndige folk til selv at overtage ansvaret for deres liv.

Nogle positive eksempler på NGOer, der havde været med til at skrive udkastet til NHP/indslusning i lande som Polen, UK og Grækenland blev fremvist. Det blev foreslået, at arrangere oplæring i medbestemmelsesteknikker for tjenestemænd, der er ansvarlige for NHP, for at øge den effektive deltagelse i fremtiden

Bedre fokuserede planer: Planerne har ofte været alt for vage og svære at forstå. De næste NHP/indslusning skal være mere konkrete, fokuserede og med specifikke forpligtigelser og dermed mere effektiv end de tidligere NHP. Folk må overbevises om, at de opnår virkelige resultater.

Forståelige: I fremtiden må man anstrenge sig lidt mere for at lave NHP/indslusning mere læselig og forståelig for almindelige mennesker. Der er brug for et sprog der er klart, ikke teknisk og uden jargon – og med en større skrifttype, så det er lettere at læse.

Hele systemet: I forberedelserne af NHP skal hele det politiske system være med og sammenkæde de forskellige politiske områder. Der er overhovedet ikke er brug for en arbejdsgang, der prøver at lappe på nødsituationer, men derimod en integreret politik, der er i stand til at lette adgangen for alle til rettigheder og servicier.

Gå videre end aktivering: NHP bør medtage hele rækken af de nødvendige behov for et godt liv, og ikke kun fokusere på aktiverings foranstaltninger. Især blev adgangen til social beskyttelse og til en ordentlig bolig højt prioriteret.

Fortrinsret til Roma folket: NHP bør især lægge vægt på den diskrimination som Roma folket lever med og tage særligt hensyn til at de bliver hjulpet med at få beskæftigelse og en ordentlig bolig.

Forebyggelse er vigtig: Der blev lagt vægt på at NHP ikke alene skulle omhandle den nuværende situation, men også beskæftige sig med at forhindre folk fra at blive udstødte. NHP skulle ikke være en del af resterne af et barmhjertigt velfærdssystem, der lappede på en skade, der allerede var sket, men skulle handle om at sikre borgerrettigheder, der garanterer de ukrænkelige rettigheder og værdighed. Med hensyn til forebyggelse må der tages specielle hensyn til de nye former for sårbarhed, så som unge mennesker, der ikke kan finde husly, fraskilte, pensionister, - og forhindre at børn med særlige behov vokser op i fattigdom.

Tage fat på privatiseringen: Indflydelsen af privatiseringen af offentlige foretagender (dvs. vand, gas, elektricitet) må tages med i overvejelserne i NHP.

Overvågning og evaluering: En fortsat overvågning og evaluering af hvad der faktisk er sket på grund af NHP skal udbygges. Mennesker, der lever i fattigdom skal være med i overvågningen, og EAPN skal tage dem med i svarene på NHP.

Etablering i EU politikker

Fremtidige sociale indslusningsmål skal gennemføres på alle EUs politiske områder. Det omfatter økonomi- og beskæftigelses politik, men også områder som kultur og transport.

At fremme udveksling og indlæring

Der ligger en stor værdi i muligheder for at udveksle indlæring og god praksis. Støtte til sådanne udvekslinger bør fortsætte med at være en vigtig del i den europæiske sociale indslusningsproces. Der blev nævnt mange eksempler på god praksis i arbejdsgrupperne. Nogle få af dem er omtalt i denne rapport. Ud fra eksemplerne kom der nogle praktiske forslag til hvad man skulle kigge efter, når man prøver på at identificere god praksis. Hovedtrækkene i god praksis skulle være:

- at den bygges op af en velforberedt plan der er langtidsholdbar, godt finansieret og lovmæssigt håndhævet;
- at den fremmer et godt partnerskab mellem de agerende og NGOerne;
- at den medfører en medbestemmelseskultur;
- at den fremmer solidaritet mellem de involverede institutioner og fattige mennesker, og solidaritet mellem fattige og mennesker i al almindelighed, og erkendelsen af at mit velvære er en del af dit velvære og dit velvære er en del af mit.

3.5 Titlen på fremtidige møder

I titlen på møderne må ordet "fattigdom" bibeholdes. Vi kan ikke smugle fattigdom væk på grund af en falsk følelse af at skamme os. Det er uretfærdigt, at der findes fattigdom og at mennesker lever i fattigdom. Men, de er ikke skyld i deres fattigdom.

Man må sige tingene som de er. Vi giver ikke de rige et andet navn. Hvorfor skal vi forskønne det som er meget konkret og meget virkeligt her i livet?

Hvad man end kalder det, er der stadig mennesker, der lever i fattigdom.

Fattigdom er en uretfærdighed...det er opfattelsen af fattigdom, der afgør om folk føler sig brændemærkede af udtrykket fattigdom.

Nogle deltagere mente, at titlen på møderne, "Europæiske Møder med Mennesker, der Lever i Fattigdom", brændemærker deltagerne og kom op med andre forslag. Imidlertid var det overordnede synspunkt, at det er meget vigtigt at beholde ordet "fattigdom" i titlen, da det er et meget stærkt og magtfuldt ord. Der er behov for at gøre fattigdommen i Europa synlig. Nogle påpegede, at de ønskede at beholde mødernes fokus, på mødet mellem tjenestemænd og mennesker, der lever i fattigdom. Hvis titlen antyder den fokus så skulle den beholdes. Det blev foreslået, at det måske var på tide at

fokusere på de europæiske møder som møder med mennesker, der tager beslutninger og handler for at udrydde fattigdom.

4. DEBAT MED PANELET

Efter præsentationen af de vigtigste diskussioner og konklusioner fra arbejdsgrupperne, startede debatten mellem de delegerede og et panel. Panelet bestod af repræsentanter fra den Europæiske Kommission (Jérôme Vignon), Udvalget for social beskyttelse (Elise Willame), det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg (Nicole Prud'homme) og EAPN (Letizia Cesarini Sforza). En række med 8 spørgsmål blev stillet panelet af frivillige fra de forskellige arbejdsgrupper. Spørgsmålene var de delegerede blevet enige om, som et resultat af diskussionerne i arbejdsgrupperne. Dette blev fulgt af flere spørgsmål, kommentarer og udtalelser fra gulvet.

Minimum Indkomst

Hvad kan den Europæiske Kommission gøre for at tilskynde medlemslande, der ikke har minimum indkomst projekter til at indføre dem, og for at forbedre et tilstrækkeligt beløb i dem der allerede eksisterer? Hvad betyder "fleksikkerhed" og hvorledes kan den gennemføres i lande, der ikke har minimum lønninger eller minimum indkomst projekter?

I sit svar begyndte Jérôme Vignon med at sige, hvor imponeret han var af plakaterne, der var blevet fremvist af de delegerede og af tilbagemeldingerne fra arbejdsgrupperne. Han sagde, at de ville tage tid for ham at fordøje alt det, der var fremlagt.

Om minimum indkomst forklarede han, at den Europæiske Union og alle dens institutioner har et redskab, som kan bruges, idet den Europæiske Traktat giver mulighed for at gennemføre love ved afstemning, som sørger for, at der findes et system af minimum indkomst, til at dække basale nødvendigheder for de mennesker, der er i yderkanten af arbejdsmarkedet. I februar 2006 satte Kommissionen igen et initiativ i gang angående dette basis indkomst spørgsmål, som havde ligget i dødvande de sidste fem år. Den første fase er en konsultationsproces og den vil sandsynligvis føre til, at den Europæiske Kommission tager et nyt initiativ på området. Men, han understregede, at det er en vanskelig proces og at det er nødvendigt med vidtrækkende diskussioner før Kommissionen kan komme op med et forslag til lovgivning.

Han forklarede, at Kommissionen i konsultationspapirerne beder alle medlemslande, både dem, der allerede har et minimum indkomst system og dem, der ikke har det, om også at behandle spørgsmålet om at oprette et rimeligt minimum indkomst system, der tager fat på de bekymringer, der er givet udtryk for. Et sådant system skal rette sig efter Kommissionens definitioner, der har tre grundlæggende betingelser. For det første skal minimum indkomst projekter ligge på et så højt niveau, at det medfører et ordentligt liv og dermed folks menneskerettigheder. Det skal være uden betingelser. Et minimum indkomst projekt er til, for at sikre at man kan have et anstændigt liv. Den anden betingelse er, at det er vigtigt at de, som måske kan finde et arbejde får hjælp til det. På den måde bliver det at give en minimum indkomst måske koblet sammen med nogle aktiverings

foranstaltninger, der kan forøge mulighederne for adgang til et ordentligt job. For det tredje skal sådan et minimum indkomst system være helt integreret i et effektivt system af social forsorg, der dækker alle de områder der blev nævnt i arbejdsgruppernes rapporter, som bolig, sundhed, transport, livslang indlæring, kultur og sport. Han lagde vægt på, at hvis mennesker skal leve et ordentligt liv og blive "flyvefærdige" borgere, der deltager fuldt ud i samfundet med adgang til socialvæsenet, er disse tre principper, der er sikrede i Kommissionens papir, absolut nødvendige.

Med hensyn til hvad udfaldet af den nuværende konsultation ville blive, sagde han, at hvis alle de medvirkende kom til den konklusion, at mundtlige tilskyndelser ikke er nok, og at den åbne koordineringsmetode om social beskyttelse og social indslusning ikke er nok til at garantere en tilstrækkeligt minimum indkomst for alle, og at der er brug for at indføre et minimums krav, der skal følges af alle medlemslande, så vil kommissionen komme med udkastet til et lovgivningsforslag, på grundlag af afsnit H, Artikel 137 i Traktaten. Dette bliver besluttet på basis af en flertalsafstemning blandt medlemslandene. Der er således en mulighed for den Europæiske Union at oprette en legal basis for social retfærdighed og omfordeling i Unionen.

Mr. Vignon fortsatte med at advare de delegerede om, at et sådant udfald ville nok ikke være velkomment hos alle. I forhold til dette spørgsmål havde alle ikke været lige velvillige overfor en EU fremgangsmåde og mange havde fremhævet princippet om nærhedsprincippet. De mente, at et basis indkomst system skulle opstå fra en national procedure. De lande, der for øjeblikket ikke har minimum indkomst projekter synes, det er meget dyrt at starte op. Andre stater har sagt, at de har andre mere påtrængende prioriteter som sundhed og sociale foranstaltninger, som deres sparsomme ressourcer skal bruges på. Men, sagde han, Kommissionens svar til dette ville være at social retfærdighed drejer sig ikke bare om det sociale område. Den Europæiske Union har allerede kompetence i økonomiske anliggender og i forhold til skattesystemer vedrørende budgetunderskud. Hvis den Europæiske Kommission beder medlemslande om at rette sig efter nogle regler om budgetter, hvorfor skulle de så ikke også bede dem om at forudse et så grundlæggende system som et minimum indkomst projekt i deres budgetdiskussioner. Det kunne laves til en top prioritet på medlemslandenes sociale og budget dagsorden. Han konkluderede med at sige, at Kommissionen har fremsat nogle ganske fornuftige forslag på dette område og at de falder i tråd med de meninger, der var fremkommet ved denne konference.

NHP/indslusning

Hvad kan Kommissionen og medlemslandene gøre for at øge medbestemmelse af fattige i forberedelserne af NHP? Vil de fremtidige NHP være fokuserede og effektive nok til at sikre, at det overordnede mål om en afgørende indsats mod udryddelsen af fattigdom og social udstødelse ved år 2010 kan nås?

Elise Willame, der svarede på spørgsmålet, understregede at de nye Fælles Målsætninger, ligesom de oprindelige Nice Målsætninger, lægger stor vægt på hvor betydningsfuldt det er at fremme medbestemmelse, da det er væsentligt for at skabe større social indslusning. Men, hun erkendte at niveauet varierede meget i de forskellige medlemslande. Hun sagde, at deltagelsen af mange repræsentanter fra medlemslandene i dette 5. møde pegede på villigheden til yderligere at styrke medbestemmelsen af mennesker, der lever i fattigdom. Imidlertid var det en udfordring at lytte til de fattiges følte behov og at udtænke politikker til at dække disse følte behov. Så deltagelse var ikke bare en lille let sag. At oplære tjenestemænd til at lytte til fattige menneskers behov og oversætte dem til politik tager tid. Hun advarede de delegerede mod at forvente maksimum medbestemmelse i de næste NHP, men sagde, at det i det mindste går fremad, og vi er blevet bedre til at lytte. Også niveauet af de svar, der kommer fra medlemslandene og deres regeringer, bliver bedre i forhold til de følte behov.

Hun fremhævede også, at regeringerne var blevet bedt om at være meget mere konkrete i de næste NHP og tilføjede, at det selvfølgelig var højst sandsynligt, at jo højere et medbestemmelsesniveau, jo mere konkrete de forslag der blev fremsat. Hun sagde også, at:” vi har insisteret på at nogle indikatorer og evaluerings mekanismer hænger sammen med disse konkrete forslag, så der kan foretages en opfølgning og overvågning af forslagene”. Hun lagde også vægt på, at bedre integration og etablering af sociale indslusnings politikker ville give bedre resultater på alle fronter.

Letizia Cesarini Sforza understregede, at det var nu, man skulle være med i NHP, da det var i løbet af de næste par måneder de nationale møder ville finde sted. Hun bad indtrængende de delegerede om at tilslutte sig andre kræfter, f.eks. fagforeninger, for at opmuntre dem til at deltage. For at blive taget alvorligt ville det være vigtigt at være velorganiserede og forberede og præsentere en dossier til de nationale myndigheder, der er ansvarlige for forberedelserne af NHP.

Industriel flytning

Hvad kan den Europæiske Kommission gøre ved flytningen af fabrikker til andre lande, f. eks. til mulige fremtidige medlemslande, eftersom det faktisk medfører fattigdom både i de eksisterende medlemslande og i de fremtidige medlemslande?

Nicole Prud'homme sagde, at det var et spørgsmål der lå det Økonomiske og Sociale Udvalg meget på sinde, og at de havde fremhævet de farer der blev nævnt. Forbindelsen mellem arbejdsløshed og fattigdom er kritisk og EØSK havde fremhævet dette i flere af deres papirer og var fremkommet med forslag til at genopstarte beskæftigelse og på den måde hjælpe til med at formindske fattigdom.

Jérôme Vignon indrømmede at spørgsmålet om beskæftigelse, der blev stoppet i et medlemsland og flyttet til et andet medlemsland eller et land, der søger om medlemskab, var et meget relevant, men ikke et let

spørgsmål. Men, Kommission kan gøre noget. For det første kan Kommissionen bede om at få pengene tilbagebetalt, hvis den har givet et selskab penge fra den Europæiske Sociale Fond til udviklingen af økonomisk aktivitet i en særlig region, og hvis modtageren af disse penge beslutter sig til at flytte et andet sted hen. Dette kan virke som en hæmsko for firmaer til at flytte. For det andet har den Europæiske Kommission i de Finansielle Perspektiver 2007-2013 øremærket nogle penge til en "Globaliserings Fond", der kan bruges i tilfælde af afskedigelser i forbindelse med et firmas flytning. Så, der findes en ny mulighed på det europæiske niveau for at hjælpe områder, der lider under flytninger. Imidlertid advarede han om, at Kommission ikke kan blande sig i den nuværende tendens med større frihandel og den frie bevægelighed af arbejdere. På den anden side kan Kommission handle gennem den Europæiske Sociale Fond. Den kan også arbejde på udviklingen af "fleksikkerhed" for at sikre at de, der mister deres jobs ikke længere bliver fattige. Samtidig indrømmede han dog, at de var langt fra at nå dette mål. Kommissionen ønsker at forhøje sikkerhedsniveauet inklusive en øget minimum indkomst og minimum løn og forbedre hjælpen til den enkelte. Det er mere generelt anerkendt nu, at i en verden hvor der er mere bevægelighed i beskæftigelsen, er der behov for at sørge for et højere sikkerhedsniveau for arbejderne. Dette er nu den største prioritet for den Europæiske Union og finansministrene, og ikke kun for beskæftigelsesministrene.

Anti-diskrimination og hjælp til Roma folket

Hvorledes kan forbindelserne mellem social indslusningspolitik og anti-diskriminationspolitik forstærkes, specielt med hensyn til diskriminationen mod Roma befolkningen, og hvordan kan gennemførelsen af anti-diskriminations politik garanteres?

Før panelet svarede på dette spørgsmål, belyste en Roma delegeret fra den Tjekkiske Republik yderligere spørgsmålet, som var blevet diskuteret i hans arbejdsgruppe. Det var især muligheden for at indføre kvoter for ansættelser af Roma folk, for eksempel på de juridiske, sociale og økonomiske områder. Her ville de kunne præsentere deres meninger til de forskellige spørgsmål, som så kunne blive bragt videre til beslutningstagerne. Han fortsatte med at sige, at politikere, med hensyn til diskrimination, ikke burde tage hensyn til menneskers hudfarve, men at det ofte var tilfældet. Derfor lagde han vægt på, hvor vigtigt det var at Roma folk var med i dialog og beslutningstagnings processer og at disse måtte foregå på en åben måde for at undgå risikoen for diskrimination. Han omtalte også muligheden for at Roma folk kunne bruge skjulte fotografiapparater for at vise at de ikke blev ansat fordi var Roma. Roma folket føler, at de ikke er juridisk beskyttede. Når arbejdsgivere diskriminerer dem, tror domstolene ikke på det. Det tager en utrolig tid at komme igennem retssystemet og derfor kan de ikke rigtig se nogen løsning på det.

Nicole Prud'homme lagde vægt på at spørgsmålet om diskrimination går meget videre end til Roma folket og er et spørgsmål for alle minoriteter i

alle lande. Kønsdiskrimination må der også tages hensyn til. Med hensyn til brug af kvoter sagde hun, at det var et spørgsmål der var under debat, og indtil nu var der ikke meget enighed om det. Der var for eksempel, ingen aftaler om hvor vidt der skal bruges kvoter til at øge kvinders deltagelse i beskæftigelse. Hun var ikke sikker på, at der kunne opnås aftaler på europæisk niveau om kvoter, hvad enten det var i relation til etniske minoriteter eller køn.

Jérôme Vignon sagde, at den Europæiske Kommission spiller en vigtig rolle på dette område. Der findes allerede en stærk lovgivning med hensyn til etnisk og race diskrimination. Næste år (2007) var det Europæiske År for Lige Muligheder og det ville kunne fungere som et eksempel, til at kaste lys over spørgsmålet. Det ville give en mulighed for at vurdere den mest avancerede anti-diskriminations lovgivningen. Med hensyn til brugen af skjulte kameraer for at bevise, at beviset skulle skaffes af den, der bliver diskrimineret imod, sagde han, at dette ikke burde være nødvendigt, hvis den gældende anti-diskriminations lovgivning var indført. Ifølge denne lov ligger bevisbyrden på den person der bliver anklaget for at diskriminere. Spørgsmålet er om lovgivningen bliver ført ud i livet, og hvad Kommissionen kan gøre for at hjælpe medlemslandene med at handle på dette område. Han gjorde opmærksom på resultaterne af en undersøgelse af Fællesskabets handlings program om social udstødelse, der viste at der behøves tre ting til at takle diskrimination: stærk lovgivning, målrettede handlinger til at hjælpe de berørte og støtteaktioner, der dækker en række forskellige politiske områder, der iblandt minimum indkomst. Han understregede, at der ved hjælp af Social Fonden er redskaber til at indføre denne triangel, hvis medlemslandene skulle ønske at bruge den så meget som de burde, på dette område.

Letizia Cesarini Sforza var enige i de tre områder som Jérôme Vignon havde foreslået, men hun sagde at der også manglede et fjerde element. Mennesker i al almindelighed må blive bevidste om, hvad der sker. Derfor, skal der desuden god information til for at bevidstgøre folk om, hvad der for øjeblikket sker med Roma befolkningen i hele Europa.

I det efterfølgende plenummøde understregede en belgisk delegeret, at hvis der skulle indføres kvoter for at overvinde diskrimination og forbedre indvandrernes stilling skulle det være på kort tids basis, for at give samfundet tid til at vænne sig til at have fremmede og Roma folk boende, men også for at give indvandrerne lejlighed til at blive integrerede i det etablerede samfund. Men, kvoterne skulle kun være af kortere varighed, så de ikke selv risikerede at blive diskriminerende. Han sagde, at der med en aldrende befolkning er muligheder for at integrere indvandrere, men at medlemslandene må forberede immigrationen og have en god politik, der fremmer et inklusivt samfund og tilskynder alle kulturer til at leve i harmoni med hinanden. Han understregede, at vi bliver nødt til at prøve på at udelukke udstødelse, racisme og fremmedhad. Derefter gjorde han de delegerede opmærksomme på det racistiske mord på et to år gammelt barn og en kvinde af afrikansk oprindelse, der begge var blevet skudt i

Antwerpen dagen før. De delegerede holdt et minuts stilhed i solidaritet med ofrene.

Ved plenum afslutningen talte en repræsentant for den tyske delegation på sine kollegers vegne, også om racisme og diskrimination. Han appellerede til de delegerede om at slutte sig sammen, for at modstå alle bestræbelser på at udnytte problemer som arbejdsløshed, dårlige boligforhold, fattigdom og social udstødelse, og at gå imod nationalisme, racisme og fremmedhad og forsøgene på at fremme had, udstødelse og vold. Han sagde, at menneske med sådanne problemer må støttes af alle medlemslande. De har ret til at eksistere og få deres menneskelige værdighed respekteret og hjælp til at forbedre deres leve vilkår.

Beslutningstagere og politikere bør ikke se på vores hudfarve. De må give adgang for mennesker uden hensyntagen til deres hudfarve, men sådan er det ikke i virkeligheden.

Somme tider har man følelsen af at dyr er bedre beskyttede, for når man slår en hund bliver man straffet og kommer måske endog i fængsel, men hvis du slår en eller anden, er jeg ikke sikker på at man altid bliver straffet for det...Min fornemmelse er, at hunde er mere respekterede og bliver bedre behandlet end zigøjnere.

Virkeligheden (for et aldrende Europa) er at.... immigration er nødvendig for Europa og nu er det op til jer at sørge for forberedelserne for immigrationen.

Den måde vi opfører os på overfor disse mennesker (asylsøgere og papirløse indvandrere), det er den måde vi er på. Hvis vi respekterede de mindre privilegerede gruppers fundamentale rettigheder, - og de er de mindre privilegerede grupper, ville vi respektere os selv, fordi respekten for en selv starter med respekten for de mest underprivilegerede grupper i samfundet.

....vi tager klart og præcist afstand fra enhver ideologi, der siger at kampen mod fattigdom og social udstødelse afhænger af spørgsmål om race, køn, hudfarve, fødsel og oprindelse, alder eller handicap.

Papirløse indvandrere

Hvordan kan politikere love at de vil udrydde fattigdom, når de samme politikere kan efterlade visse befolkningskategorier i fattigdom af juridiske grunde – jeg henviser til indvandrere, til papirløse indvandrere, til alle, der befinder sig i illegale situationer, til de mennesker, der ikke har nogen rettigheder, til den stemmeløse befolkning, til mennesker, der ikke alene bliver brugt på nogle økonomiske områder, men udnyttet fordi de er illegale?

I sit svar henviste Letizia Cesarini Sforza til at de nationale regeringer har love, retfærdige eller uretfærdige, som der skal skubbes til for at ændre

dem. Men, hvis man virkelig ønskede at takle spørgsmålet om de papirløse, måtte man begynde at tænke over hvad indvandring betyder i vore samfund, for at kunne ændre denne tankegang. ”Vi må erkende at samfundet er i stor forandring. Vi har brug for indvandrere, ikke bare for at gøre dem en tjeneste eller fordi vi mangler arbejdere til at udføre de jobs, vi ikke mere har lyst til. Vi har brug for dem, fordi samfundet er ved at åbne sig og vi globaliserer os. Vi kan ikke foregive at leve i en globaliseret verden og samtidig leve på en lille firkant i et lille hjørne. Vi må respektere indvandrernes rettigheder så vi kan respektere os selv”.

Under plenum diskussionen gav en repræsentant fra Italien en levende beskrivelse af den barske virkelighed for mange zigøjnere og papirløse indvandrere og appellerede om mere hjælp fra medlemslandene både indenfor Unionen, men også til lande som Albanien og Serbien. Han fortalte om livet i en lejr i Italien, med en familie på otte, der boede på tyve kvadratmeter. Han pegede på at til trods for at leve i det samme land som Paven, hvor der er mange kirker og mange, der går i kirke, var mange af zigøjnerne yderst forarmede og levede næsten som rotter. Socialarbejderne fjernede børnene fra familierne fordi de tiggede, fordi de ikke havde penge eller fordi de ikke var i stand til at sende deres børn i skole. Han forklarede også, at mange zigøjnere er fjerde generation, der bor i Italien og ikke længere er rejsende folk. De kommer fra andre lande, men de får ikke asyltilladelse og de har ingen identitets papirer og er ikke borgere. De har ingen nationalitet, hverken italiensk, tyrkisk, serbisk, albansk eller nogen anden nationalitet. Så, selvom de har adgang til sundhedsvæsenet, har de ofte ikke adgang til beskæftigelse. Hvis deres børn kommer i skole, er der risiko for at de vil blive sendt tilbage til oprindelseslandet.

Privatisering af tjenesteydelser

Det siger sig selv at privatiseringen af tjenesteydelser som vand og elektricitet ikke fungerer særligt godt for mennesker, der lever i fattigdom. Så hvad er den Europæiske Kommissions stillingtagen til Direktivet om Tjenesteydelser?

Jérôme Vignon sagde, at den Europæiske Kommission kan ikke modsætte sig privatiseringen af de sociale tjenester, der plejer at være offentlige. Det er et spørgsmål om national kompetence. På den anden side kan Kommissionen i henhold til Traktatens Artikel 16 insistere på respekten for den almene interesse, hvad enten det er offentlige tjenesteydelser, private tjenesteydelser eller NGO tjenesteydelser. Hvis dette ikke er tilfældet, enten på grund af Fællesskabets bestemmelser eller på grund af misbrug af reglerne for det indre marked, må den Europæiske Kommission ændre på sine beslutninger. Men, han indrømmede at Kommission ofte ikke var særlig godt informeret om hvordan den aktuelle situation var i medlemslandene og at den havde pligt til at blive bedre oplyst. Han håbede at opfølgningen på Kommissionens Kommunikation om Sociale Tjenesteydelser af Almen Interesse ville forbedre kendskabet på dette område. Det burde medføre bedre redskaber til analyser og kendskab til

situationen, så den Europæiske Kommission kunne tage beslutninger på et velinformeret grundlag.

Handel med kvinder

Hvad gør den Europæiske Kommission for at bekæmpe handelen med kvinder og unge piger?

Jérôme Vignon understregede, at dette problem havde været meget vigtigt på Kommissionens dagsorden siden Amsterdam Traktaten i 1997. Kommissær Fratini havde fremlagt en række foranstaltninger. Der eksisterer også et handlingsprogram til at fremme samarbejdet i europæisk politik på dette område. Men, han indrømmede, at handel med kvinder indtil nu ikke var blevet behandlet i NHP/indslusning. Men, det kunne godt blive en prioritet i fremtiden, hvis man skulle ønske det.

Der er et behov for at gøre hvad som helst, for at udrydde fattigdom og gennemføre en fælles metode til at bekæmpe fattigdom på. Især til at bekæmpe kvinders fattigdom, fordi de europæiske samfund simpelthen ikke bare kan forsætte med at have så høje fattigdomsniveauer blandt kvinder og børn.

Udkastet til den forfatningsmæssige traktat

Hvorledes er det muligt, i henhold til den Europæiske Traktat, at garantere menneskers rettigheder på EU niveau? Hvordan kan mennesker hjælpes med at udøve deres rettigheder, hjælpes med at imødegå fattigdommens udfordringer og hjælpes med at imødegå alle udfordringerne ved alle de vanskeligheder som fattigdom medfører? Hvorledes kan det gøres ved hjælp af Traktaten?

Elise Willame påpegede, at der er en social dimension inkluderet i den nuværende traktat, men for øjeblikket var det kun muligt med fremskridt i fællesskab. "Vi kan ikke vedtage love om at bekæmpe fattigdom sammen, fordi den sociale dimension hovedsageligt er medlemslandenes kompetence. Det vi gør nu i den Sociale Indslusning Strategi er på linje med Traktaten. Men, i udkastet til den forfatningsmæssige traktat var den Europæiske Traktat for de Fundamentale Rettigheder inkorporeret, og med denne Europæiske Traktat var der et virkeligt gennembrud og vi var ved at bevæge os fremad mod anerkendelsen af den sociale dimension".

Nicole Prud'homme beskrev hvordan det Økonomiske og Sociale Udvalg havde taget et initiativ på dette område og havde haft succes med at henlede opmærksomheden på de forskellige aspekter, der relater til fattigdom, specielt til kvinders fattigdom. For et par måneder siden havde de udgivet en vurdering om alt, hvad der er forbundet med kvinders fattigdom i Europa. Hun understregede, hvor vigtigt det var med kønsbaserede indikatorer på fattigdom. Hun udtrykte også håbet om at i 2007, når det nye Institut for Køn bliver startet op, ville det få midler så det kunne arbejde effektivt. "Det er vigtigt at vi gør alt det, der er nødvendigt

for at udrydde og have en samordnet arbejdsmetode, især i forhold til fattigdom blandt kvinder og børn. De europæiske samfund kan simpelthen ikke fortsætte med at have sådanne niveauer af fattigdom”.

Personlige reaktioner på fattigdom

Det første spørgsmål fra gulvet, efter de otte aftalte spørgsmål fra arbejdsgrupperne, bad paneldeltagerne om at give deres personlige reaktioner på det de havde hørt, som fik meget bifald fra de andre delegerede. Spørgsmålet var:

Jeg vil bare gerne vide om I, mens I kommenterede og svarede, følte noget for os her i salen, der stadig lever i fattigdom, og jeg vil gerne vide hvordan I, der udarbejder politik, forklarer fattigdom for jeres børn og hvordan I kan forklare dem at vi er fattige og det er de ikke og hvorfor det er sådan?

Nicole Prud'homme svarede, at hendes baggrund var fra fagbevægelsen og ikke som politisk strateg, idet det Økonomiske og Sociale Udvalg består af repræsentanter for arbejdsgiverne, fagforeninger og NGOer og ikke embedsmænd. Hun sagde, at man ikke skulle dømme mennesker efter hvordan de så ud. Efter at have lyttet til de delegerede i to dage, kunne hun sige, at mange af de ting hun havde erfaringer med var på samme bælgelængde. Elise Willame sagde, at hun var mest berørt og bevæget over plakaterne, selvom de personlige historier i arbejdsgrupperne også var interessante. Plakaterne og alt det arbejde der lå bag dem med hensyn til diskussioner om hvilke budskaber man ønskede at bringe, virkelig var det, der havde slået hende mest. Hun sagde, at billedet af en ung mand med klisterbånd over munden mens han prøvede at tale højt, ville hun især ikke kunne glemme. Jérôme Vignon erkendte simpelthen hvor vigtigt dette spørgsmål var. Han sagde, at han, sammen med kollegerne her i salen var en af de ansvarlige i den Europæiske Kommission for at tale om uretfærdighed og fortælle hvad der var i vejen med det nuværende system. Spørgsmålet for ham var, kan vi klare opgaven? Det var ikke blot et spørgsmål om at tage sig af huller og fejltagelser, det var i virkeligheden et spørgsmål om at have et Europa, der var tættere knyttet til borgerne og mennesker, der lever i fattigdom. Han håbede, at han ikke bare ville befinde sig i et tomrum og bo i et elfenbenstårn, efter alt det, han havde hørt på konferencen. For ham drejede konferencen sig om, at fjerne klisterbåndet fra den unge mands mund, og om at EAPN kunne være en megafon som fattige menneske, kunne bruge til at blive hørt.

Asbest

Et medlem af den italienske delegation henledte opmærksomheden på spørgsmålet om asbest. Hun fortalte, at der stadig findes asbest i mange fattige menneskers hjem og at børn vokser op med risikoen for sygdomme, men der bliver ikke gjort noget. Hun markerede især problemet i Napeli, i Italien, hvor mange mennesker bor i uudholdelige boliger, men at det var deres eneste mulighed for at undgå at blive sat på gaden og hjemløshed. Hun appellerede til Kommissionen om at insistere

på, at medlemslandene skulle respektere deres forpligtigelser, og bad EAPN om at lobby om dette problem på de fattiges vegne.

Afsluttende kommentarer fra panelet

Nicole Prud'homme takkede arrangørerne for invitationen til at deltage i det 5. møde. Mødet havde forstærket meget af det, der allerede var kendt om fattigdom og social udstødelse. Hun sagde, at det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg i sit forestående arbejde ville prøve på at forfine sine meninger og handlinger, så man endnu bedre end før kunne prøve på at hjælpe til med at afskaffe fattigdom. Fattigdomsniveauet i vore velstående medlemslande var skamfuldt for ikke at sige en skandale. Hun håbede, at stemmerne fra dem, der havde deltaget i konferencen ville blive hørt af den Europæiske Kommission, så man kunne gå fremad hånd i hånd, for at øge harmoni og nedsætte diskrimination.

Elise Willame sagde, at med hensyn til Udvalget for social beskyttelse og den belgiske administration, ville hun tage de meget vigtige budskaber fra konferencen med sig hjem. Hun sagde, at der var meget at tænke over, som ville inspirere hendes fremtidige arbejde med at bekæmpe fattigdom, ikke alene med hensyn til NHP/indslusning, men også de mange andre redskaber, som er vigtige for at fremme social indslusning.

Jérôme Vignon koncentrerede sine afsluttende bemærkninger om at prøve på at svare på det billede af fattigdom opridset af den italienske delegerede, som havde beskrevet zigøjnernes vanskeligheder. Han prøvede at svare på spørgsmålet om, hvorfor velstående og demokratiske lande ikke er i stand til at forbedre situationen for de fattige. Han sagde, at det skyldes frygt. Mange mennesker er bange for mennesker, der lever i fattigdom og for zigøjnere, så de prøver at skjule problemet. Der er behov for at opbygge tillid og vise folk, at der ikke er nogen grund til at være bange. Virkeligheden er jo, at de fattige ønsker at berige samfundet og være fuldgyltige borgere. Han sagde, at der fandtes mange gode eksempler, som kunne bruges til at opbygge tillid. Dette ville medføre en bedre forståelse, som derfor ville medføre bedre hjælpemidler.

Letizia Cesarini Sforza sagde, at konferencen havde oplyst og beriget hende. "Alt for ofte er vi så optaget at udføre vores arbejde, at vi glemmer at se på hvorfor vi egentlig er her. Denne konference havde påmindet mig om hvorfor jeg, hvorfor EAPN, hvorfor vi alle er her. Det er et spørgsmål om medfølelse og indlevelse. Det handler om at forsvare de menneskerettigheder, der bliver benægtet af fattigdom. Det handler om at arbejde for den totale udryddelse af fattigdom". Hun følte at konferencen havde fremhævet og bestyrket det gode forhold til den Europæiske Kommission og andre institutioner. De havde alle udvist villighed til at lytte til de delegerede og mødet var derfor et stort skridt fremad.

5. DET AFSLUTTENDE PLENUMMØDE

Det Østrigske Formandsskab

Idet han talte på det østrigske formandsskabs vegne, lagde **Sigisbert Dolinschek**, Statssekretær for Social Sikkerhed, Generations og forbruger Beskyttelse, vægt på at det 5. møde havde været en meget vigtig begivenhed for formandsskabet. Det havde givet muligheder for en virkelig diskussion med mennesker, der kom fra hele Europa, hvis dagligliv er påvirket af fattigdom og social udstødelse. Han fortalte de delegerede, at det kun var på grundlag af deres erfaringer og viden, at brugbare strategier kunne udvikles til effektivt at bekæmpe fattigdom. Mødet havde været en meget frugtbar udveksling af information og ideer. De delegeredes bidrag til konferencen havde været meget vigtig til at udfylde huller i oplysningerne og til at kaste lys på god praksis i de forskellige medlemslande, så de kunne blive gennemført i hele den Europæiske Union. Han forsikrede de delegerede om, at han ville overbringe nøglebudskaberne fra konferencen til sine kolleger i Ministerrådet og skubbe til dem for et større samarbejde på det Europæiske niveau, så man sammen kunne overvinde problemerne med fattigdom og social udstødelse, og for at undgå at skulle opfinde hjulet endnu engang. Han mente, at der var brug for at udvise tolerance og bruge de metoder der havde vist sig at være nyttige i andre lande.

Han fortsatte med at takke de delegerede for deres meget interessante indlæg og sagde, at han syntes at diskussioner var et meget vigtigt skridt herimod det endelige mål, som var en betydelig nedsættelse af fattigdommen i den Europæiske Union ved år 2010. Han takkede igen arrangørerne og alle de, der havde muliggjort mødet, fordi det havde en så væsentlig betydning på det Europæiske niveau. Han takkede især den Europæiske Kommission, det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget, for deres støtte til mødet.

Det Kommende Tyske Formandsskab

Franz Thönnies, Statssekretær ved Parlamentet for det Føderale Ministerium for Arbejde og Sociale Anliggender, der talte på vegne af det kommende Tyske Formandsskab for det Europæiske Råd, takkede det Østrigske Formandsskab for dets strålende organisering af begivenheden. Han sagde, at han havde lyttet med stor opmærksomhed til rapporterne fra arbejdsgrupperne og at det havde bekræftet ham i relevansen af en sådan dialog på europæisk niveau om sociale problemer. Der var behov for et rammearbejde på europæisk niveau så NGOer og mennesker, der lever i fattigdom kan komme til orde, og have en ramme for udveksling og diskussion.

Hr. Thönnies fortalte de delegerede, at de var berettigede i at spørge efter mere social politik. Han sagde, at selvom vi i Europa har ret høje niveauer for social beskyttelse står vi overfor meget store problemer med hensyn til social udstødelse på grund af den økonomiske krise og globaliserings processen. Derfor havde man besluttet, at der skulle laves en rapport om fattigdom og velstand i Tyskland til hvert politisk semester. "Dette er

blevet diskuteret og det medfører politiske foranstaltninger. Det har, for eksempel, medført foranstaltninger i forhold til de unge. Der er 500,000 unge arbejdsløse i Tyskland og 50% af indvandrernes børn er ikke oplært i noget som helst. Disse fakta angående den unge generation og deres formindskede fremtidsudsigter er uacceptable. Det er grunden til at Tyskland besluttede sig til at revidere sin beskæftigelses politik og at det nu er muligt for de unge at blive oplært efter måneders arbejdsløshed. Samtidig med ville vi også gerne have at handicappede skulle tage del i samfundet og arbejdsmarkedet. Vi bør være i stand til at give alle og enhver mulighed for at være med på arbejdsmarkedet". Selvom der for nylig havde været en del fremgang, var det ikke nok og at man også måtte sætte gang i økonomien igen.

Hr. Thönnnes lagde vægt på, at på det europæiske niveau må man lægge vægt på konkurrenceevne, beskæftigelse og vækst, men samtidig må social samhørighed også prioriteres. Dette var to sider af samme sag. Han sagde, at begge aspekter ville få samme vægt i rammearbejdet for det tyske formandsskab i 2007. Formandsskabet ville kæmpe for et mere socialt Europa og en mere social verden. Desuden, ville 2007 være det Europæiske År for Lige Muligheder og i det særlige rammearbejde ville det tyske formandsskab prøve at vise, at det ønsker at arbejde for et virkeligt socialt Europa.

Han afsluttede med at sige, at mødet havde givet strålende vidneudsagn. Han lagde vægt på at Europa har et socialt ansigt og ønsker at hjælpe alle der er i nød og at vi alle måtte kæmpe sammen for at Europa følger dette spor. Han inviterede hjerteligt de delegerede til det 6. Europæiske Møde med mennesker, der lever i fattigdom i 2007, under det tyske formandsskabs ledelse.

EAPN

Ludo Horemans, EAPN næstformand, sagde at han havde været med til alle de fem europæiske møder og hvert eneste havde været bedre end det forrige og det femte endnu bedre end det fjerde. Han understregede, at vi, der ikke lever i fattigdom, men er i daglig kontakt med den, må være stærke og modige nok til virkelig at tage hensyn til hvad der udføres af fattige mennesker, og tage hensyn til deres følelser. Det gør os stærkere og giver os styrken til at fortsætte kampen mod fattigdom. Han sagde, at det mål, der blev sat i Lissabon i 2000, om at lave en afgørende indsats for udryddelsen fattigdom ved år 2010, var en enorm udfordring. I begyndelsen havde regeringerne måske ikke helt forstået hvad det ville betyde. Men, lidt efter lidt kan man se, at der er et enormt engagement fra forskellige institutioner og regeringer for at nå dette mål.

"Selvom der er mange i vore samfund, der ikke er kede af det faktum at nogle lever i fattigdom, er der mange, der føler på samme måde som os. Selv på det europæiske niveau er der folk, der støtter vore handlinger i deres daglige arbejde og dagligliv, og vi anerkender at det er meget vanskeligt for dem at bibeholde fattigdom på dagsordenen. De Nationale

Handlingsplaner er noget meget vigtigt og det ved den Europæiske Kommission godt. Vi vil fortsætte arbejdet med at gøre det kendt”.

“Livskvaliteten for alle vore borgere, især dem i svagere stillinger, bør forbedres. Samfundskvaliteten afhænger af livskvaliteten for de mest ugunstigt stillede.” Sigisbert Dolinschek, Statssekretær for Social Sikkerhed, Generations og Forbruger Beskyttelse, Østrig.

“Det er kun på grundlag af jeres erfaringer at vi kan udvikle brugbare strategier, der vil blive effektivt gennemførte for at bekæmpe fattigdom”, Sigisbert Dolinschek, Statssekretær for Social Sikkerhed, Generations og Forbruger Beskyttelse, Østrig.

“Konkurrenceevne, beskæftigelse og mål for vækst, og social samhørighed er to sider af samme sag. Begge sider skal gives same vægt i rammearbejdet for vores Formandsskab næste år, 2007. Vi vil kæmpe for et mere socialt Europa og en mere social verden.” Franz Thönnies, Statssekretær for Parlamentet ved det Føderale Ministerium for Arbejde og Sociale Anliggender, Tyskland.

Han takkede alle, der uafbrudt støttede EAPNs arbejde på forskellige niveauer, om det var mennesker fra regeringer, lokale myndigheder, de europæiske institutioner eller på højeste EU niveau. Han takkede det østrigske formandsskab for at være vært for det 5. møde og den Europæiske Kommission for dens støtte, og alle for deres anstrengelser med forberedelserne til mødet. Han sagde, vi må fortsætte på samme måde og se til at udkommet af det 5. møde virkelig har en indflydelse på fattige menneskers dagligliv, så de kan komme ud af fattigdommen til trods for deres situation. Han bad indtrængende de delegerede om at fortsætte arbejdet når de kom hjem og bruge konferencens konklusioner til at støtte deres arbejde.

Appendiks 1: Deltagere

Bagsiden af den trykte rapport

Støttet af

Den Europæiske Kommission, Det Europæiske Økonomiske og Sociale
Udvalg, og Regionsudvalget

Organiseret med hjælp af EAPN

Rapportør: Hugh Frazer

Koordinator: Micheline Gerondal

ISBN: